# LEGYÜNK VILÁGI APOSTOLOK!

# LEGYÜNK VILÁGI APOSTOLOK!

*WIMMER M. ANZELM O.S.M.*

# LEGYÜNK VILÁGI APOSTOLOK!

RÖVID ÚTMUTATÁS SZERVEZETI VEZETŐK
ÉS MUNKATÁRSAK SZÁMÁRA

BUDAPEST. 1942

A SZOCIÁLIS MISSZIÓTÁRSULAT KIADÁSA

„Nihil obstat dr. Josephus Brückner censor dioecesanus. Nr. 9540 1941. mprimatur. Strigonii die 31. Decembris 1941. dr Joannes Drahos vicarius generalis."

Ex parte Ordinis nihil obstat, quominus opus, cui titulus: „Legyünk világi apostolok", imprimatur. Budapesti ii, die festo Omn. Sanctorum O. S N. fr. Ladislaus m. Héder. Rect. Prov Ord. Serv. Mariae.

7445 — Don Bosco Nyomda Rákospalota. (Felelős Sarkadi J. Alajos.)

# SZÜKSÉG VAN APOSTOLI LELKEKRE

*Tények elől nem lehet elzárkózni.*

*A tény pedig az, hogy — a jelenleg dúló világháborútól eltekintve — válságos időket élünk.*

*Az idők annyira válságosak, hogy éreznünk kell a pattanásig felfokozott feszültséget, tartanunk kell a vihar kitörésétől s kérdeznünk kell, hogy nem származnak-e ebből a helyzetből kötelességek, melyeket mint katolikusoknak és magyaroknak feltétlenül vállalnunk kell és pedig abban a reményben, hogy sikerül a feszültséget levezetni, a válságon segíteni és a jobb jövőt előkészíteni.*

*A válság, melynek tüneteivel az egyik fejezetben eléggé részletesen foglalkozunk, igenis súlyos kötelességeket ró reánk. Ezt apostoli munkának nevezzük.*

*Legyünk világi apostolok, halljuk mindenünnen a hívó szózatot, a kötelesség figyelmeztető szavát.*

*Legyünk világi apostolok, kiáltanak felénk a meg nem váltott proletártömegek százezrei.*

*Legyünk világi apostolok, kiáltja felénk a világháború utáni, alapjában megrendült középosztály, a magyar értelmiség küzdő sokasága.*

*Legyünk világi apostolok, követeli tőlünk a mindkét nembeli ifjúság, a fiatalok, kiknek szemében ott ég a reménység pásztortüze mellett a korán bekövetkezett megrázkódtatásnak és csalódásnak, egyszóval az élet keserű tapasztalatának romboló ijedelme.*

*Legyünk világi apostolok, kérnek a családok, azok a szentségileg egymáshozkötött férfiak és nők, kiknek tűzhelye körül fenyegetően morajlik a házasság válságának szennyes és fertőzött áradata.*

*Legyünk világi apostolok, mondja mindenki, aki ismeri az életet, bepillantott a jelenbe és aggódva gondol a jövőre.*

*Legyünk világi apostolok, kiáltja felénk a mai élet nyugtalanító válsága. Legyünk apostolok, követelik a tények, parancsolja a sivár valóság.*

* * *

*Tények elől nem lehet elzárkózni.*

*Másszóval: meg kell értenünk az idő, a jelen, a helyzet követelményeit és vállalni kell a magától értetődő kötelességet.*

*El kell fogadni a küldetést, amely végelemzésben az Úrtól jön.*

*Apostollá kell lenni, apostoli munkát kell végezni, mert meg kell menteni a lelkeket és biztosítani kell a magyar jövőt.*

*Világi emberek vagyunk. Életünk színhelye a családi otthon, a hivatal, az iroda, a gyár, a műhely. A világban élünk. Ezer gond gyötör. A mindennapi kenyérért küzdünk. Családfenntartók vagyunk és roppant felelősség nehezedik reánk.*

*Emellett a megterhelés mellett még valamit vállalni? Munkatöbbletet, újabb felelősséget, minden eddiginél is égetőbb gondot?!*

*Bírjuk ezt idővel, idegekkel?!*

*Kell, hogy bírjuk!*

*Kell, hogy akadjanak önzetlenek — és ha szükség van rá — vértanúk, akik vállalják ezt a többletet és a megértő szív önzetlen szeretetének törvénye szerint feláldozzák magukat a világi apostolkodás terén.*

*Kell, hogy ilyenek akadjanak és számosan akadnak, mert az, akinek az apostolkodás élethivatása, a mai körülmények mellett nem jut el mindenhova. Sőt! Éppen oda nem jut el, ahol legnagyobb a szükség és legégetőbb a válság. Barrikádok tornyosulnak előtte és zárják el őt a túloldaltól, azoktól, akik a másik oldalon vannak. A gondolat forradalma és a szív anarchiája torlaszolta el az élet utcáit ezekkel a barrikádokkal. Előítéletből, elfogultságból, politikai szenvedélyből, sötét bűnök vad tiltakozásából emelt akadályokat, nehogy az Úr felszentelt apostola hozzáférjen a tömeghez, behatoljon a füstös bűntanyákba, felszakítsa az ablakokat, fényt, meleget — és ami a legfontosabb*

*— friss levegőt árasszon a szivekbe és a lelkekbe.*

*Nem, a lelkipásztor ma már a legtöbb helyre nem jut el. Zárt ajtókra talál. És olyan szivekre, amelyekre már régen ráfordították a kulcsot. Más kell ide. Világi ember. Aki a világ zajából jön, és váratlanul a karikás, beesett, bizonytalan pillantású szemekbe néz és rajtuk keresztül a lelkekbe lát.*

*Világi apostolokra van szükség, akik egyengetik az útat, de előbb felrobbantják a torlaszokat; küzdenek az elfogultság és az előítélet ellen, hogy előkészítsék a lelkeket a pásztor, az Úr felkentje jövetelére.*

*A világi apostol és a lelkipásztor egymásbafolyó munkáját kívánja meg a mai helyzet.*

*Ezért kell, hogy legyenek áldozatkész lelkek, akik örömmel magukra veszik a világi apostolkodás dicső keresztjét és segítenek megmenteni a lelkeket.*

*E könyv, — amely voltaképpen világi apostolokat és szervezeti vezetőket képző tanfolyamok anyagának lényegesen összesűrített leszűrődése, — azokhoz beszél, akik nem zárkóznak el a tények elől és világi apostolok akarnak lenni.*

*Megmondja nekik — szerényen és tárgyilagosan, — hogy mi a világi apostolkodás, kikhez kell elmennie, kikért kell küzdenie és a felelősségteljes munkát hogyan kell végezni.*

*Adja Isten és a Szentséges Szűz, hogy mindazok kezébe eljusson, akik Krisztussal együtt akarnak működni a világ üdvösségén és azokban is komoly gondolatokat keltsen, akik eddig még távolmaradtak az apostoli munkások táborától.*

ÁLTALÁNOS BEVEZETÉS

# Szervezetek, vezetők és vezetettek

Az örökké ifjú katolikus Egyházban színes sokféleséggel találkozunk. A Világegyház életét számtalan kisebb-nagyobb szervezet teszi mozgalmassá és elevenné. A tapasztalat bizonyítja, mennyire szükség van rájuk és mily fontos szerepet játszanak a kereszténység életében.

A mondottakkal kapcsolatban felmerül a kérdés, mi szükség van szervezetekre?

**A szervezetek létezését és működését, véleményünk szerint, a következő okok indokolják meg:**

a) *A misztikus Krisztustest eleven valósága* az első ok. Tudjuk, hogy Krisztus misztikus Teste a nagy, vi-

lágot összefogó keresztény közösség. Az isteni Megváltó benne folytatja misztikus életét, a lelkeket megváltó és megszentelő működését. E közösség célja: a megváltás kegyelmében való részesülés, a megszentelődés és az üdvözülés.

Krisztus azért él tovább (misztikus módon) e közösségben, hogy mindenki számára nyitva maradjon a megváltás lehetősége, bárki részesüljön a megszentelő kegyelemben. ezáltal önmegszentelődését eszközölje és mindenki, — feltéve, hogy komolyan akar, — üdvözüljön. A cél, — mint látjuk, — általános. Nincs tekintettel egyéni, helyi, időszaki körülményekre. Tág teret nyujt és minden lehetőséget magában foglal. Másszóval: alap és keret.

A misztikus Krisztustestben ugyanilyen általánosságban a célhoz vezető eszközöket is megtaláljuk. Ezek az isteni Megváltó alapította szentségek, mint a megszentelő kegyelem meganynyi forrásai.

Krisztus midőn az Egyházat megtette földi élete misztikus folytatásának, misztikus testének, tág keretű, minden

lehetőséget magában foglaló szervezetbe tömörítette a megváltottakat és ezzel rámutatott arra — és a történelem igazolta őt — mekkora erő rejlik e szervezetben, mennyire szükséges a megszervezettség és elkerülhetetlen a hozzátartozás a szervezethez.

b) *A társadalmi rétegeződé t rendszerint a hivatásbeli munkakör szabja meg.* A terület, mint látjuk, itt már összeszorul és a fentebb említett körülmények is kikristályosodnak. Itt már nem alapvető és keretszerű tömörülésről, szervezetről van szó, hanem oly egyesülésről, amelyet már speciális körülmények és az előző pontban vázolt általános célból fakadó külön célok határoznak meg. Itt válik nyilvánvalóvá a kettős természet szükségessége, ez az egyéni és az apostoli. Az előbbi az egyén megszentelődését és üdvözülését tartalmazza, az utóbbi a megváltásban való részesülés lehetőségét terjeszti ki mindazokra, akiket hatásával el tud érni. A misztikus Krisztustest alapvető és keretszerű, mindent összefogó szervezetében e kettős természet még nem válik el egymástól. Ehhez a keret túl

nagy és abszolút értelemben általános. Ott egyszerűen a megváltásban való részesülésről, önmegszentelődésről és üdvözülésről van szó minden további differenciálódás nélkül. A megkülönböztetés itt a társadalmi rétegeződés és a hivatásbeli munka alapján keletkezett szervezetek életében kezdődik.

A célhoz vezető és az imént említett kettős természetnek megfelelő eszközök szintén itt válnak világossá. Az alap egy és ugyanaz: a Krisztus adta szentségek. A szervezet körülményei pontosan meghatározzák, hogy hogyan és mily körülmények között lehet és kell velük élni és az apostoli célnak megfelelően másokat is erre késztetni. A szervezetek a közös alap és cél, — hozzátartozás a misztikus Krisztustesthez — ellenére és a körülményeknek megfelelően lényegesen különböznek egymástól. Különböző körülmények, lehetőségek és feladatok különböző szervezeteket hoznak létre. Ennek természetesen így kell lennie, mert az életkörülmények különbözősége a célhoz vezető eszközök használatának és megoldások mélyen megindokolt különbö-

zőségéhez vezet. Ebből következik, hogy mindegyik szervezet szükséges, és lényegében véve egyik sem pótolja a másikat. E körülményből adódik egyébként a homogén érdekű csoportok kialakulása, ami színes változatosságával gazdaggá és mozgalmassá teszi a mindent körülkeretező és megingathatatlan alapot képező katolikus egységet.

c) *Az egyén pszicho-biologiai* (lelki és fizikai) *alkata* a harmadik ok. Az ember elsősorban egyed és mint olyan egyéniség. Ez határozza meg szükségleteit, problémáit és feladatait. Ennek kialakulására főleg a következő tényezők vannak döntő befolyással: a veleszületett egyéni adottságok, az átöröklött tulajdonságok és a hajlamok továbbá a nevelés és a hivatásbeli életkörülmények. Az egyéniségek beláthatatlan különbözősége határozza meg az egymástól eltérő és gyakran csak nehezen összeegyeztethető szükségleteket és lehetőségeket. Minden egyén más: van benne valami, ami a többiben nincs meg, ennélfogva igényei és problémái is mások. Beteljesülésük főleg a szervezetekben történik. Az ember egyed

ugyan, de szociális küldetéssel, más szóval: a közösségbe beleszületett egyed, amely csakis ebben találja meg teljes kibontakozását. E körülmény teszi lehetővé és szükségessé a szervezetek sokszerűségét, amely elég változatosságot nyujt ahhoz, hogy a különböző egyéniségek szükségleteit a közösség alapján és mégis egyénileg kielégítse.

A mondottakból következik, hogy az embernek mint egyénnek életcélja érdekében szervezetekbe kell tömörülnie. Az alapot és keretet, — mint mondottuk, — a mindent összefogó misztikus Krisztustest nyujtja, amelyben a szervezetek éppúgy mint a hozzájuk tartozó egyének eleven tag kell hogy legyenek.

Csak a misztikus Krisztustest rendkívüli egyesítő képessége és életereje mellett bizonyít az a tény. hogy a fennálló szervezetek színes sokasága a legkisebb mértékben sem árt az általános egységnek. Éles emberismerete mellett tanúskodik. hogy hatalmas keretén belül megengedi és megkívánja a szervezetek sokaságát, mert tudja hogy erre

mind a szükségszerűen keletkező homogén érdekcsoportoknak, mind a hozzájuk tartozó egyedeknek szükségük van.

* * *

**A különböző szervezeteknek csak akkor van létjogosultságuk, ha eleven, tevékeny és termékeny életet élnek. Ezt a következő tulajdonságok jellemzik:**

a) *A közös célban összpontosuló erő.* A szervezeteknek létezésük, fennmaradásuk és eredményes munkájuk érdekében a kitűzött közös célban kell minden erejüket összpontosítani. Széjjelhúzások, a cél különböző és egyéni szinezetű magyarázata és hasonló egyebek aláássák a szervezet erejét és eleve meghiúsítják munkája eredményét. A cél az a ragyogó végpont, amelyből világosság és vonzóerő árad a tagokba. A világosság félreérthetetlenül reámutat az egyedül elfogadható útra, és a vonzóerő ellenállhatatlanul késztet mindenkit, hogy az útra rátérjen, végigjárja és célhoz jusson. Ezért szükséges, hogy minden erő a közös célban össz-

pontosuljon és minden tag belőle merítse az annyira szükséges egyöntetű, mind a szervezet, mind a munkát megalapozó irányelvet.

b) *Az egyöntetű munkaprogramm.* A célhoz különböző utak vezetnek. Egy és ugyanazt a célt különböző eszközökkel lehet megközelíteni vagy megvalósítani. Az utak és eszközök különbözőségében (a szervezetek belső életére való tekintettel) nagy veszély rejlik. Könnyen keletkezhetnek (a különböző magyarázatok és felfogások alapján) félreértések, ellentmondások és végzetes szakadások. A szervezetek csak akkor érnek célt és biztosítják munkájuk sikerét, ha közös összefogásban egyöntetű mindenkit kötelező az egvéni kezdeményezésnek azonban helyet adó munkaprogrammról gondoskodnak. Minél nagyobb erre vonatkozólag a fegyelem és tömörebb az egység, annál ruganyosabb a szervezet élete, könnyebb a végzendő munka, nagyobb és biztosabb a siker.

c) *A munkaprogramm alkalmazása a különböző esetekre és körülményekre.* A munkaprogramm bizonyos tekintet-

ben minden részletezés mellett is csak általános síkon mozog. Általános vonatkozású törvényeken és tanácsokon alapszik. Szükséges tehát, hogy a programm egyes pontjait a különböző esetekre és körülményekre alkalmazzuk. Nagy tér nyilik itt az egyéni kezdeményezésnek. Szükséges azonban, hogy ez is a közös egység és egyöntetűség keretén belül és szellemében mozogjon.

d) *Megerősödés a szellemben.* Minden szervezetnek megvan a maga jellegzetes szelleme, amely a szervezet céljainak, küldetésénk és tipikus életkörülményeinek, nemkevésbbé alapítói és munkatársai felfogásának gyümölcse. Nem szorul bővebb magyarázatra, hogy e jellegzetes szellem a szervezet éltetőeleme és lelki tápláléka. Jelentőségét és fontosságát sohasem tudjuk eléggé megbecsülni. Lényeges tehát, hogy a szervezet e szellemet tökéletesítse, benne megerősödjék és mindig szerin'e cselekedjék, vagyis reá alapozza életét.

* * *

**Az imént vázolt és röviden magyarázott négy tényező szükségessé teszi, hogy minden szervezet a nagy, misztikus Krisztustest példájára vezetőkre és vezetettekre tagozódjék.**

*A vezetők feladata* gondoskodni, hogy a szervezet minden ereje a közös célban összpontosuljon, a munkaprogramm egyöntetűvé váljék, alkalmazása a különböző esetekre és körülményekre mindig a szervezet céljának megfelelően történjék és mindenben, a szervezetet jellemző éltető és fenntartó szellem érvényesüljön.

*A vezetettek* e cél beteljesüléséért sokat tehetnek ugyan, de nem biztosíthatják. Ehhez felelős vezetőkre van szükség, akik a szervezet életét megalapozó fegyelem és rend útján őrködnek a fent említett négy követelmény beteljesülése felett; közös nevezőre hozzák (tekintélyükkel) a különböző érdekeket; ártalmatlanná teszik a rendbontókat; jobb belátásra bírják azokat, akik a közösségtől eltérő nézetet vallanak és minden erejükből azon vannak, hogy a szervezet fennállását,

kifejlődését és munkája sikerét biztosítsák.

Szükség van tehát vezetőkre. E könyvecskében főleg az ő szerepükkel és küldetésükkel foglalkozunk, anélkül azonban, hogy a vezetettek nélkülözhetetlen munkájáról és rendkívül fontos szerepéről megfeledkeznénk. A vezetőkhöz szólunk, nekik mutatjuk meg az apostoli munka magasbaívelő útját, de oly formában, hogy a vezetetteknek is hasznára váljék és őket is megtanítsa a világban vállalt apostoli hivatás lelkiismeretes teljesítésére.

I. FEJEZET

# A világi ember elhivatottsága az apostoli munkára

Az isteni Gondviselés az adottságainknak, hajlamainknak megfelelő szervezetbe vezetett, ahol tagok, vagy vezetők vagyunk.

Ezt úgy is mondhatjuk, hogy kiválasztottak vagyunk. Az Úr kiválasztottjai. Mert az Úrnak köszönjük, hogy ott vagyunk, ahol vagyunk és azt a munkát végezzük, amit végzünk.

Érezzük, hogy nehéz feladatra vállalkoztunk és roppant felelősség terhel. A feladat nehéz, mert önmegszentelődésünkön kívül apostoli célról: a lelkek megmentéséről és vezetéséről van szó. Felelősségünk nagy, mert a gondjainkra bízott halhatatlan lelkek értéke felbecsülhetetlen. Akire kincset bíztak,

annak oka van remegni, mert mi történik, ha elveszti?

A feladatot azonban vállalnunk és a felelősséget viselnünk kell. Hogy ezt megtehessük, tudatában kell lennünk hivatásunk lényegének. Tisztáznunk kell a fogalmakat, világos képet kell alkotni küldetésünkről és le kell vonni a következtetést.

Nagy gondot kell e munkára fordítanunk, mert tapasztalatból tudjuk, hogy a fogalmakat könnyen felcseréljük. Annyira, hogy az apostoli munkáról nyert kép ijesztően összezavarodik. Ne csodálkozzunk ezen. Vegyük inkább tekintetbe az okokat. Elsősorban nagyon is ki vagyunk téve a korszellem, a modern gondolat és életfelfogás folytonos és közvetlen hatásának. Ez elől sem lehet tökéletesen elzárkózni. A legnagyobb elővigyázat mellett is átszűrődik valami, nyomot hagy lelkünkben, és legalább is zavart okoz. Tekintettel kell továbbá lenni saját elfogultságunkra. Nekünk is vannak elgondolásaink, előítéleteink, téves felfogásaink. Nagyon gyakran bizonyulunk elfogultnak Istennel, az élettel, az emberekkel és a leg-

fontosabb feladatokkal szemben. Világos, hogy ez is zavarólag hat lelkünkre és segít elhomályosítani az apostoli küldetésről alkotott képet.— Vegyük még hozzá kényelemszeretetünket, önzésünket és egyéb hasonló tulajdonságainkat és belátjuk, hogy feltétlenül szükségünk van a fogalmak rendezésére és minden áron meg kell szabadulnunk mindazon befolyástól, amelyek elhalványítják bennünk a kitűzött cél világosságát.

Az alábbiakban megkíséreljük tisztázni a fogalmakat, pontos körvonalakban meghatározni a reánk bízott apostoli munka célkitűzését és tiszta képet alkotni magunknak apostoli kötelességeinkről. E munkát voltaképpen nem is annyira mi végezzük, mint az apostoli tevékenység Géniusza, az isteni Lélek. Az Ő segedelmében bízunk, és arra kérjük, hogy világosítsa meg elménket és láttassa meg velünk mind az apostoli munka célját, mind az odavezető merészívelésű utat.

* * *

Ha lelkiismeretesen megfontoljuk,

hogy elhivatottságunk az apostoli munkára miben áll, akkor az isteni Lélek segítségével a következő képet nyerjük:

**Az elhivatottság az apostoli munkára: elsősorban kiválasztás és kijelölés Isten részéről, továbbá a kiválasztás elfogadása a mi részünkről és végül a kegyelem átültetése a mindennapi életbe.**

## 1. KIVÁLASZTÁS ISTEN RÉSZÉRŐL

A világi ember elhivatottsága az apostoli munkára (az Actio Catholica értelmében és keretén belül) kiválasztás Isten részéről. Ne higgyük, hogy a hivatás tőlünk jön, a mi tulajdonunk és a mi érdemünk. Ez nem felel meg a valóságnak. Az elhivatottság az apostoli munkára voltaképpen nem egyéb, mint Isten villámként belénkcsapó, lelkünket felforgató, átformáló és újjáalakító kegyelme. Kegyelem a jelentőség egész vonalán. Kegyelem: kapni lehet; megérdemelni soha. Kérhetjük, de nem formálhatunk rá jogot. Kizárólag Istentől származik, mert — mint az isteni Mester mondja, — nem mi hívtuk,

kerestük Őt, hanem Ő választott ki minket.

Annyit viszont elfogadhatunk és feltételezhetünk, hogy lelkünkben bizonyos fokig megvan a szükséges alap. Értjük alatta az apostoli vágyakozás fehér izzású tüzét, az isteni Lélek járását, a magasívelésű szárnyalást és általában a gazdag, jólápolt lelkiség termékeny talaját. Ez azonban csak alap, vagy hogy más kifejezést használjunk: visszhang. Az alapnak csak akkor van értelme és jelentősége, ha valaki épít rá. Ezt Isten teszi, midőn kiválaszt és meghív az apostoli munkára. A visszhang is csak akkor lehetséges, ha előbb elhangzik a hívó szózat. A szózat, a hivatás kegyelme Istentől jön. Mi csak felelünk rá. Visszhang vagyunk. Ennyi az egész. *Ez* a mi érdemünk.

Ne feledjük: csak visszhang vagyunk, csak Isten hívó szavára válaszolunk. Az apostoli munkát tehát senki sem vállalhatja magától. Csak az vállalkozhatik reá, akinek az Úr megadta a hivatás és kiválasztás kegyelmét.

Nagy dolog! Isten hívó szavára teljes odaadással válaszolhatni a legnagyobb kitüntetés. Hála jár érte Istennek. Te Deumot zengedezve kell elfogadni Isten jóságos kezéből.

Hálaadásunk tüzét csak szítja a méltóság tudata. Az apostoli munkára való elhivatottság magas polcra emel. A tömegből választ ki, a sokaság fölé emel, teljesen átalakít. Az elhivatott már nem tucatember. Nincs a tömegbe ékelve, mint a jelentéktelenek százezrei és milliói. Pedig nem is gondolt arra, hogy a tömeg fölé emelkedjék! Ambiciója távol állott ettől! Az Úr ragadta ki a sokaságból. Akadt volna alkalmasabb is, vagy teremthetett volna olyanokat, akik jobban megfeleltek volna a kiválasztás kegyelmének és tökéletesebben töltötték volna be hivatásukat. Önkéntelenül ajkunkra tolul a kérdés, miért választott éppen minket? Ne mondjuk ki! Ne firtassuk, hogy miért cselekedett így és tanúsított irántunk ily bizalmat. Nyugodjunk meg abban, hogy kiragadott, magasba emelt és megtett a világosság, a fényesség és a megtermékenyítő meleg forrásává.

És ha már annyira kíváncsiak vagyunk, akkor inkább arra akarjunk választ kapni, hogy tulajdonképpen mit akar velünk az Úr? Csak egyet: azt, hogy a méltóságot, melyet oly szeretettel bízott reánk, megbecsüljük, teljes odaadással felolvadjunk benne (mint Szent Pál mondaná) és ne ismerjünk más eszményt, gondolatot, kezdeményezést, akarást ezen az egyen kívül: a hivatásnak, — és kizárólag a hivatásnak élni.

Semmi túlzás nincs benne, ha ezt feltesszük magunkban, mert az elhivatottság az apostoli munkára életünkben kezdet, folytatás és befejezés. Más szóval minden, — az egész élet. Hivatás. Aki elfogadja, Istentől kapott kegyelemként megbecsüli, az feloldódik benne és csak neki él.

Mit jelent ez a gyakorlatban? A hivatás tudata áttüzesíti, átszínezi lelkünket. Sajátságos, az elhivatottak és megbízottak lelkületét jellemző légkört alakít körülünk, hogy benne éljünk, belőle merítsünk erőt és benne találjuk meg beteljesülésünket.

Jellemképzésünk, lelki kibontakozá-

sunk, magas ívelésű lelki szárnyalásunk nyítja, magyarázata és kulcsa ez.

A világi ember elhivatottsága az apostoli munkára: kiválasztás és kijelölés Isten részéről. Az Úr látja az élet beteljesüléséért küzdő lelkek inségét és meghív minket, hogy világi életünk sokoldalú kötelességteljesítése mellett időt szakítsunk magunknak a lelkek megsegítésére és enyhítsük a komoly válságot, amely — ha idejekorán nem vesszük elejét a veszélynek — alapjában rázza meg az élet-halálharcot vívó Európát.

## 2. ELFOGADÁS A MI RÉSZÜNKRŐL

Isten hívására válaszolni kell.

Válasz csak egy van: elfogadni a kitüntető kegyelmet és vállalni az apostoli munkát.

Ez az elfogadás voltaképpen hatalmas, az örökkévalóság végtelenségében visszhangzó *„igen"*. Igent-mondá, kiterjesztve az egész életre.

Benne van minden: A kiválasztott

élete, boldogsága, szenvedése, munkája, küzdelme és győzelme.

*Az elfogadás „igen"-ében benne izzik a kiválasztott boldogsága.* Nem beképzelés ez, hanem valóság, mert a Szentlélek tüzében előre érzi és az isteni Pneuma világosságában előre látja, hogy az Úr szántóföldjén elvetett mag csirázik, gyökeret ver, virágba szökik és gyümölcsöt hoz. Előre látja, hogy életet fakaszt, gondoz űz, kételyt szüntet meg és békét hoz. Előre látja azok boldogságát, akiket visszaránt az örvény széléről és megment a kettős életnek: a földnek és az örökkévalóságnak. Előre látja és élvezi azok boldogságát, akik másokért áldozzák fel életüket. Szívében — midőn az apostoli munkára meghívó Istennek igent mond, — a boldogság pásztortüze izzik és csap diadalmas lángolással az ég felé.

*A kiválasztott „igen"-ében az apostoli élet szenvedése is benne foglaltatik.* Lehet egyáltalán szenvedésről beszélni? Igen. Mert a kiválasztott az apostol, mindig többet akar, mint amennyire képes. Magához szeretné ölelni az egész világot, a veszélyezte-

tettek összességét. Ez nem lehetséges. Sőt! A valóság az, hogy alig tud egy-két lelket megmenteni, irányítani és a szó nemes értelmében boldogítani. Nem vak, és látja, mennyien maradnak az útszélen támasz és segítség nélkül. Mennyien, — még sokkal többen, — fordulnak el tőle bizalmatlanul, vagy dobják utána a gyűlölet élesen sebző kövét. Látja, és előre fájlalja apostoli munkája sokféle és — sajnos — elmaradhatatlan sikertelenségét; a kezdeményezéseket, amelyek nem vezettek eredményhez. Látja ezt, és még sok egyebet. Csodálkozunk, ha keserűség önti el lelkét? Ha szenved? Ha elönti őt az apostoli sikertelenség és erőtlenség epéje? Csodálkozunk, ha olyasvalamit érez, mint Krisztus az Olajfák hegyén? — És mégis igen-t mond. Igenlő feleletében benne ízzik ennek a keserűségnek tudata. Ez az áldozat! Ez alapozza meg azt, amit az apostoli tevékenység terén emberi erővel és az isteni kegyelem segítségével el lehet érni.

Az apostol „*igen*"-ében munkaprogrammja is benne van. A sok és hosszú

óra, nap, hét, hónap, év és évtized, ami kivétel nélkül serény munkának, lelkiismeretes tevékenységnek van szentelve. Tudja és előre látja, mi vár reá. Az apostoli robotmunka és a mindennapi egyhangú köelességteljesítés szürke, egyhangú útja. Lát, tud mindent — és mégis *igent* mond. Vállalja a munkát és felajánlja a gondjaira bízottak üdvösségéért.

„*Igen*"-ében benne morajlik az apostoli küzdelem soha el nem múló csatazaja. Krisztus életén látja, mennyit kell küzdeni a lelkekért. A Szentlélek tüzében előre érzi, hogy mily nehéz a küzdelemben helyt állni és a végső győzelemig kitartani. Vállalja ezt is. Az isteni Lélek már lángralobbantotta benne a lelkesedés tüzét és a kezébe nyomta az apostoli munkások lángoló pallosát.

„*Igen*"-t mond, mert tudja, hogy győzni fog. Nagy lesz a keserűség kemény a munka áldáz a küzdelem. sok a szenvedés, de a győzelmi pálma mégis az övé. Isten erre hívta meg és ezt akarja tőle. Az apostol egyet akar Vele, *igen*-t mond. *Igen*t-mondását egész életére ki-

terjeszti, és visszavonhatatlanul elfogadja a kiválasztás felbecsülhetetlen kegyelmét.

A kiválasztott ezen sokoldalú és tartalmas „*igen*" értelmében alakít magában tüzes és szent lelkiséget mert tudja, hogy enélkül hivatását teljesíteni és Isten elvárásának megfelelni nem tud. Igy önt lelket munkájába és teszi termékennyé. Csak ez a tudat vezeti és ez a szándék ízzik minden apostoli teljesítményében.

Midőn fáradhatatlanul munkálkodik, nem saját büszkeségét elégíti ki vagy felfuvalkodottságának hódol. Nem önmagát keresi. Nem azért furakodik bele a tömegbe és akar irányítani. mert az uralomvágy perzseli. Nem erről van szó. Nem gyerekes ambíciókra építi fel életét. Magasabb értékeket keres. Mindig arra gondol, hogy nem ő választotta hivatását és akart vezető egyéniség lenni: az Úr hívta meg és emelte erre a polcra. Ő csak elfogadta Istentől kapott megbízatást. Ettőlfogva az Úrra bízza minden lelket megmentő munkáját.

Akkor, amikor *igent* mond, meg van

győződve gyengeségéről és méltatlanságáról. Előre látja, hogy az életben szinte elkerülhetetlen a melléfogás, mert emberek vagyunk és mint olyanok ki vagyunk téve a tévedésnek és a sikertelenségnek. Oka volna aggodalmaskodni. De nem teszi, nem szabadkozik és nem húzódozik, hanem egyszerűen vállalja, amit vállalnia kell.

Szíve egyszerűségében mondja az Úrnak: Te választottál küldöttél, akartál — én csak meghajolok akaratod előtt. Elfogadom a kiválasztást és kialakítom magamban a tüzes, a Szentlélek irányította lelkiségét. Téged pedig arra kérlek, tápláld és erősítsd meg, hogy ezzel a tűzcsóvával a kezemben bátran kilépjek a porondra és vállaljam a nehéz munkát, amelyet feltétlenül el kell végeznem — A kiválasztott az elfogadás pillanatától kezdve ezt a tüzes lelkiséget ápolja egészen élete végéig, mert tudja, hogy lélek nélkül munkálkodni, apostolkodni az isteni hivatásnak megfelelni nem lehet.

E lelkület nélkül nem lehet apostolkodni. A lélek nélküli apostolkodás üres. Hiányzik belőle az isteni Lélek.

Sivár, mert csak emberi gondolatot, meglátást, szavakat és értéket nyujt. Dadog, ahelyett, hogy beszélne. Terméketlen, mert sem Isten Lelke nem izzítja át, sem emberi meggyőződés nem tüzesíti. A lélek nélküli apostol sok minden lehet: hivatalnok, alkalmazott, vagy olyasvalaki, aki sportszerűen tevékenykedik ezen a téren, igen, sok minden lehet, csak egy nem: apostol a szó krisztusi értelmében.

A kiválasztott világosan látja mindezt. Azért tartja kötelességének ápolni az isteni Lélek vezette tüzes lelkiséget. Minél jobban bontakozik ki benne ez az apostoli lelkület, annál nagvobb lesz a munka eredménve, gazdagabb az apostoli tevékenységet elindító és fenntartó munkaerő, és bővebb az aratás.

## 3. AZ APOSTOLI KÜLDETÉS MEGVALÓSITÁSA A MINDENNAPI ÉLETBEN

Kiválasztásunk az apostoli munkára nemcsak szép gondolat vagy merő ábrándozás. Lüktető élet, súlyos és fele-

lősségteljes valóság. Megkívánja az átültetést a gyakorlatba, a megvalósítást a mindennapi életben. Enélkül termékenlen marad, roppant felelősséggel terheli meg a lelket és örökös lelkiismeretfurdalásokat okozó szemrehányásként szerepel az életben.

A hangsúly tehát a gyakorlati megvalósításon van, vagyis a tényleg vállalt és végzett apostoli munkán. Ezzel kapcsolatosan önként felmerül a kérdés, hogy ezt hogyan lehet átültetni a valóságba, vagvis a gyakorlatban mit jelent az apostoli, lelket mentő tevékenység?

Mint a gyakorlat emberei gyakorlati eszközökhöz nyúlunk, hogy megbízható választ kapjunk. Azoknak az életét és példáját vizsgáljuk, akik előttünk működtek. Természetes, hogy világi emberek apostoli munkájáról lévén szó, nagyméretű és valóban példás világi apostolok életét szemléljük és vesszük mértékül.

A legújabb kor világi apostolai életében szinte egyöntetűen hármas megnyilvánulást találunk, mégpedig: *a teljes önmegsemmisülést, átalakulást a*

*kegyelem termőföldjében és a reá következő új életet.*

* * *

A nagy apostolok életében elsősorban *a tökéletes önmegsemmisülés* érvényesül. A világi embert, akit az élet csábító tüzei lángolnak körül, talán furcsán érinti ez az első feltétel. Önkéntelenül tiltakozik ellene, mert hiszen ő mint apostol életet akar, az élet teljességét keresi önmagában és másokban. Nem szívesen hall tehát megsemmisülésről beszélni.

A világ zajából jövő, még egy kissé elfogult embernek meg kell mondani, hogy ez az első és elkerülhetetlen feltétel, mert önmegsemmisülés nélkül nincs élet.

Ne feledjük azt, amit Krisztus mondott a vetőmagról. Az is a földbe kerül előbb s ott megsemmisül, hogy teljesen átalakulva új életre támadjon. Ha nem semmisülne meg, szó sem lehetne rügyfakadásról és virágba szökkenésről. Igy vagyunk az apostoli élettel is. Egyéni munkánk termékenysége és si-

kere attól függ, milyen mértékben felelünk meg e követelménynek és semmisülünk meg. Mi is csak vetőmag vagyunk Isten kezében és nekünk is alá kell vetni magunkat ezen üdvös törvénynek.

Itt felmerül a kérdés, hogy a szó gyakorlati értelmében *mit értünk megsemmisülés alatt?*

*Elsősorban, hogy megszabadulunk önmagunktól.* Elfordulunk mindattól, ami érdekünk, túlfokozott öntudatunk követelménye és önszeretetünk kívánsága. Megszabadulunk mindattól, amit gyarló „énünknek" nevezünk hogy teljesítsük az önmegsemmisülés *második feltételét és tökéletesen odaajándékozzuk magunkat Istennek*, akitől apostoli hivatásunkat kaptuk.

Amily mértékben lemondunk önmagunkról és nem vagyunk többé a régi „én", ugyanabban a fokban ajándékozzuk magunkat Istennek, szenteljük Neki erőnket és képességünket, egyesülünk Vele és merülünk el Benne. Megsemmisülünk, hogy teljesen Istené legyünk és Rajta keresztül eljussunk azokhoz, akikhez küldetésben járunk:

a gondjainkra bízott lelkekhez. Istenben, szeretetteljes Szívében, atyai jóságában és gondviselésében megtaláljuk mindazokat, akikhez küldettünk, akikért élünk és akiknek teljesítőképességünk zsengéjét, énünk legjavát szenteljük. Más szóval: Isten szeretetében megtaláljuk a halhatatlan lelkeket, és önmegszentelődésünket azzal fejezzük be, hogy Istenben és Őáltala fenntartás nélkül üdvösségüknek szenteljük mindazt, ami vagyunk és mindazt, amink van.

Ebben az önmegsemmisülésben — és ez már nem szorul magyarázatra — gyökerezik az apostoli lelkület tüzes termékenysége. Itt, az emberi szív e szédítő mélységében érnek meg a valóban értékes apostoli tervek, születnek meg a nagy elgondolások, elhatározások, és indulnak áldásdús útjukra a megváltó teljesítmények.

* * *

*Az önmegsemmisülésre tökéletes átalakulás következik.* A vetőmag is, miután előbb megsemmisült, teljesen át-

alakul, és csak így válik képessé nagyszerű hivatására. Az apostoli munkára meghívottnak is ezen az úton kell továbbhaladnia, hogy tökéletesen előkészüljön küldetésére és biztosítsa munkája sikerét.

A kérdés most már csak az, hogy mit értünk átalakulás alatt. Ennek főbb pontjai, ahogy azt főleg a világi apostolok életében tapasztaljuk, a következők:

*Az átalakulás elsősorban a kegyelem világának teljességébe állít be.* Az önmegsemmisülés következtében megszenteljük önmagunkat. Belátjuk, hogy munkánk csak akkor válik termékennyé, ha Isten ereje működik bennünk, vagyis hogy mindent a kegyelemre kell felépítenünk. Ezáltal a kegyelem embereivé válunk, akik mindenben és mindenütt a kegyelmet keresik, akarják és gyarapítják. Azt lehetne mondani: „gyüjtik", mint a méhek a mézet, és ezen hathatós eszközzel indulnak apostoli útjukra, hogy megfeleljenek küldetésüknek és megszenteljék a rájuk bízott lelkeket.

*A kegyelem embere*, — és ez már az

átalakulás másik jellemző vonása, — *a lelki élet és a lelki értékek embere.* Csak lelki alapon él és lelki értékeket keres. A lelkiéletre — és ez átalakulásának egyik legszebb vonása, — fekteti a fősúlyt, hogy általa tökéletesebben és kielégítőbben oldja meg mindazokat a feladatokat, melyeket a világban élő ember nem kerülhet el és amelyek magától értetődő kötelességéhez tartoznak. Átalakul, lelkiéletet él anélkül, hogy világi és polgári kötelességeit a legkisebb mértékben elhanyagolná. Ellenkezőleg: gazdag lelkisége által alkalmasabbá válik azok tökéletesebb megoldására.

*A lelki emberré átalakult világi apostolban,* — és ez az átalakulás harmadik jellegzetes vonása, — *duzzad a természetfeletti gazdagság, izzóvá válik a kegyelem tüze és összpontosul a természetfeletti cselekvő- és megszentelő erő.* Olyan gazdagság ez, amely túlhaladja a lélek befogadóképességét és bősége többletével azokat boldogítja, akiket az isteni Gondviselés a világi apostol gondjaira bízott. Ez a többlet az a bizonyos erő és képesség, amely

az apostoli munkához elkerülhetetlenül szükséges. Ez közelíti meg a lelkeket, hódítja meg őket, vonzza őket a kiválasztott, a világi apostol egyéniségén keresztül Krisztushoz és gyujtja meg bennük a Szentlélek tüzét.

* * *

A termőföldbe jutott vetőmag azért semmisül meg és alakul át, hogy új élet kiindulópontjává váljék. Az apostoli munkára elhivatott világi emberről ugyanezt kell mondanunk. A *fent vázolt önmegsemmisülésből és átalakulásból fakad az a bőséges új élet, amit tevékeny és termékeny apostoli munkának nevezünk.* Ennek főbb programmpontjai a következők:

*Adni.* — Adni bőségesen és korlát nélkül, abból, ami van, vagyis az imént említett túlhabzó többletből. Nem azért vagyunk apostolok, hogy kapjunk, hanem azért, hogy adjunk. Adni akarni, és ezt korlát nélkül akarni, munkánk egyik legfőbb kötelessége. Azért kapunk oly bőségesen hogy legyen miből adni. Új életünket ez jellemzi: a kor-

látlan és kifáradhatatlan adni-akarás.

Ahhoz, hogy ezt megtehessük, *keresni kell azokat, akik reászorulnak, vagyis a veszélyben forgó lelkeket.* Fontoljuk meg, hogy hozzájuk küldettünk. Új életünkhöz tartozik e küldetést teljesíteni, vagyis őket felkeresni. Ne várjunk, míg ők jönnek hozzánk hanem előzzük meg őket, és mi menjünk hozzájuk. Ettől függ az apostoli munka sikere. Aki nem tudja elhatározni magát, hogy mint apostol élete végéig csak adjon, és oly lelkeket keressen, akiknek adhat, az nem értette meg Isten hívó szavát és sohasem fog eredményteljes apostoli munkát végezni.

*Építeni.* — Ez a következő programmpont. Isten, Akitől a hivatás kegyelmét kaptuk, bőséges alkotóerőt is adott nekünk. Ezt arra kell felhasználni, hogy felépítsük a gondjainkra bízott lelkekben Isten országát, vagyis közvetítésünk által részesítsük őket a megváltás kegyelmében és támogassuk őket önmegszentelődésük útján.

A részesülést a megváltás kegyelmében azáltal közvetítjük nekik, hogy előkészítjük a lelkeket a kegyelem befo-

gadására, és miután ezt megtettük, elvezetjük őket az Úr felszentelt szolgájához, aki papi hatalma teljességével befejezi az általunk megkezdett munkát. Az önmegszentelődés útján pedig azáltal támogatjuk őket, hogy törekszünk rájuk jó példával hatni, egyéni életalakításunk által buzdítani őket és jótanáccsal, vígasztaló, lelkesítő szóval segíteni rajtuk valahányszor erre szükség van. A fő az, hogy minden erőnkből építeni akarjunk. Felépíteni Isten országát a reánkbízott lelkekben. Bízzunk az isteni Lélekben, Aki majd elvégzi azt, amire mi már nem vagyunk képesek és jóváteszi gyarlóságból elkövetett melléfogásainkat.

*Védelmezni.* — Ez a programmpont is rendkívül fontos. Nemcsak fel kell építeni Isten országát, meg is kell védeni. Közvetlenül ezt azáltal tesszük, hogy amennyire hatáskörünk és befolyásunk engedi, megóvjuk a lelkeket mindattól, amit veszedelmesnek, ártalmasnak, kártékonynak tartunk. Mint szemünk fényére, úgy kell vigyáznunk a gondjainkra bízottakra, mert egyszer majd tőlünk kérik számon sorsukat.

*Küzdeni.* — Ez az előbb említett védelem egyik követelménye. Szintén nagyon fontos programmpont, mert ha a gondjainkra bízottakat hathatósan meg akarjuk védeni, akkor küzdenünk kell a mai élet minden beteges és ártalmas megnyilvánulása ellen. Értjük alatta a korszellemet, a laza és elfogadhatatlan erkölcsi felfogást, a felelőtlen és veszedelmes életformákat, továbbá mindazt, ami a szellemi és erkölcsi életben veszedelmet jelent. Hadjáratot kell szerveznünk — és ez főleg a világi apostolok feladata — a kóros tünetek ellen, hogy annál hathatósabban védelmezzük a gondjainkra bízottakat és biztosítsuk bennük Isten országának kibontakozását.

Az önmegsemmisülésen és teljes átalakuláson alapuló lelki élet főleg ezen programmpontok megvalósulását kívánja meg. Ezekben nyilvánul meg Isten szándéka. Aki világi apostolaitól szigorúan megköveteli, hogy adjanak lelkük teljességéből, építsenek a bennük felhalmozódott alkotóerővel, védelmezzék meg a lelkekben Isten országát és küzdjenek mindazon tünetek ellen,

amelyek veszélyeztetik az egyént és megfertőzik a közéletet.

A jóságos Isten azért tüntetett ki az apostoli hivatás kegyelmével és engedte meg, hogy világi ember létünkre részt vegyünk a lelkek megszentelődésének munkájában, hogy éljünk a kapott kegyelemmel és tökéletes odaadással teljesítsük hivatásunkat.

Értsük meg Isten szándékát és ne magyarázzuk félre akaratát. Ne akarjunk más utakon járni, mint azok, akik előttünk, és mint világi apostolok rendkívül termékeny és sikerekben gazdag munkát végeztek. Lépjünk nyomukba és haladjunk előre — anélkül, hogy ez által korlátoznók egyéni kezdeményezéseink lehetőségét, — az ált luk kitaposott úton. Semmisüljünk meg előbb, amennyiben mindenünket odaajándékozzuk Istennek és a lelkeknek, alakuljunk át az isteni kegyelem tüzében. hogy tényleg a lelkiélet emberei legyünk; az új életet pedig használjuk fel a halhatatlan lelkek javára és a hivatást ajándékozó Krisztus nagyobb dicsőségére.

II. FEJEZET

# A lelkek, akikhez küldettünk

A világi ember, aki Krisztus megbízásából apostoli munkát vállal, nagy és nemes küldetésben jár. A lelkekhez fordul és velük törődik, hogy előkészítse bennük a kegyelem számára a talajt és fogékonnyá tegye őket a megváltás világosságának befogadására.

E ténykedés, vagyis az apostoli munka megvalósításához feltétlen szükséges, hogy a világi apostol ismerje azokat, akiknél küldetésben jár. Nem szabad, hogy a gondjaira bízott lelkek idegenek legyenek előtte. Tudnia kell, hogy kikkel áll szemben és meg kell teremtenie velük a lelki kapcsolatot. Ehhez szükséges az ismeret.

A világi apostolnak ennélfogva ismernie kell a gondjaira bízottak *lelki-állapotát, életkörülményeit és egyéni adottságait.*

Csakis e hármas ismeret alapján képes megítélni a helyzetet, kidolgozni az apostoli munkaprogrammot, megjelölni a célhoz vezető eszközöket és eredménnyel elvégezni a reábízott munkát.

## 1. A LELKEK VÁLSÁGA

A lelkek válságos állapotban vannak. Nem túlozunk, mikor ezt kimondjuk. Csak megállapítjuk, amit a mindennapi szomorú tapasztalat bizonyít. A lelki válság valósága elől nem lehet elzárkózni. Ha apostoli munkát akarunk végezni, akkor meg kell ismerkednünk főbb megnyilvánulásaival, és meg kell állapítanunk azokat az okokat, amelyek e nyugtalanító eredményhez vezettek. *A manapság tapasztalható lelki válság főleg hármas irányban nyilvánul meg. Érinti a gondolatot, az akaratot és az erkölcsöt. Ennek alapján a gondolat, az akarat és az erkölcs válságáról kell beszélnünk.* Szükségesnek tartjuk, hogy

amennyire a helyszűke megengedi, részletesen vázoljuk e hármas válság főbenjáró jelenségeit.

* * *

A szemlélőnek elsősorban *a gondolat válsága* tűnik fel. A tapasztalat bizonyítja, hogy az emberek alapvető, az élet lényeges kérdéseire vonatkozó gondolkodásában ijesztő zűrzavar uralkodik. Zűrzavar, kapkodás és bizonytalanság jellemzik a modern gondolkodást. Ezek a jelenségek rendkívül káros utóhatással járnak.

A gondolatvilágban uralkodó káosz a különböző világnézetek egymás közötti harcára vezethető vissza. Eltekintve attól, hogy a világnézetek már magukban véve is válságos helyzetben vannak, sokat ígérnek és semmit sem adnak; forradalmasítják a lelkeket, ahelyett, hogy megnyugtatólag hatnának. Még arra is tekintettel kell lennünk, hogy a mai ember — legnagyobb szerencsétlenségére — az egymással tusakodó világnézetek ütközői közé került. A szünet nélkül folyó harc szeszélyes és beszámíthatatlan hullámzása ide-oda

dobálja őt az élet felszínén, magával ragadja őt a legkülönbözőbb, egymással ellentétes irányokba, és lehetetlenné teszi, hogy döntsön és megállapodjék.

Azt látjuk, hogy az átlagember rendszerint nem tud megkülönböztetni egy szellemes mondást az igazságtól, nem tud önálló világnézetet és életszemléletet alakítani, más szóval: a legritkább esetben tud önállóan gondolkozni, egyéni véleményt alkotni és így alig képes a világnézetek között választani. Nem tudja megkülönböztetni az igazságot annak ellenkezőjétől és így nem képes eldönteni, hogy jobbra vagy balra induljon-e és melyik irányba terelje életét? A habozás, az ingadozás és a határozatlanság folytonosított állapota idővel közömbösséghez és elfásultsághoz vezet. A végső eredmény rendszerint az, hogy az önálló gondolkozásra képtelen ember egyáltalán nem dönt, nem választ a világnézetek között és lényegében azt a világnézete, hogy nincs világnézete.

Tekintetbe kell még vennünk, hogy az ellentétes világnézetekben sok az

expanzió. Expanzió alatt itt a világnézeti csoportok azon törekvését értjük, amellyel mindenkit a saját táborukba akarnak vinni. Ez az expanzió vagy terjeszkedni akarás, feltétlenül támadó természetű. Támadásuk célpontját a habozók képezik, azok, akik nem tudnak dönteni. Tapasztalatból tudjuk, hogy a terjeszkedésük célját szolgáló eszközökben nem éppen válogatósak. Ismerjük ezeket a nyilvános támadások pergőtüzéből és a földalatti aknamunka sötétjéből. Meg kell állapítanunk, hogy eszközeik kiválasztásában nincsenek tekintettel sem az erkölcsre, sem a lekiismeretre A mai ember helyzete ennélfogva nem könnyű. Körmönfont propagandának, ravasz támadásnak és sokat igérő csábításnak van kitéve. Ily körülmények között roppant nehéz, — és valóban acélos jellemet tételez fel — az igazság útját megtalálni, azon kiharcolni és célt érni. A tapasztalat bizonyítja, mily kevés olvan ember van aki e viharban helytáll és akinek lelkéről a támadás nyilai lepattannak még mielőtt lényeges kárt okoznának.

A mondottakból az is kitűnik, hogy a világi apostolkodásnak, amely azokat is eléri, akikhez Krisztus felszentelt szolgája, a pap nem tud eljutni, rendkívüli jelentőséget és fontosságot kell tulajdonítanunk. Csakis a világi apostolok serény, lelkiismeretes és felvilágosító tevékenysége képes ellensúlyozni az előbb említett károkat, és a tétovázókat reá segíteni az igazság ösvényére.

Még csak azt kell megjegyeznünk, hogy a gondolat válsága nem olyan ártatlan, mint egyesek hiszik. Valóban nem mindegy, hogy kinek milyen világnézete van, és nem felel meg a valóságnak azoknak az állítása sem, akik szerint a gondolat még nem élet, csak elgondolás. Ne feledjük, hogy a gondolat a gyakorlati élet forrása. A gondolat, mint megismerés az erkölcsi felfogást alakítja, ez viszont alapja és irányítója az erkölcsi magatartásnak és minden cselekedetnek. Az Úr azért ajándékozott meg értelemmel és adta kezünkbe a megismerőképesség fegyverét, hogy megfogamozzék bennünk a gondolat. Ez meg nem arra való, hogy

sziporkázzék és tüzijáték legyen. Erre semmi szükség nincs. A gondolat azért adatott, hogy irányítson, vezessen és hathatós védelme legyen az életalakításnak és jellemképzésnek.

Ha a gondolatot természetfeletti vonatkozásban vesszük, akkor azt látjuk, hogy általa az isteni Lélek szólal meg. A gondolatot Ő alakítja és tökéletesíti. Életünkbe csakis az Általa ihletett gondolat segítségével szól bele. Sok függ tehát az emberi gondolattól!

Az eddig szemléltek után fölösleges újból hangoztatni, hogy a gondolat válsága és nem csekély utánhullámzásai mennyire veszedelmesek. Nem mindegy tehát, hogy az emberi gondolat milyen irányban fejlődik, nem mindegy, hogyan viselked k az ember a világnézetekkel szemben, és mire határozza el magát erre vonatkozólag.

Az apostoli munka számára nagy tér nyílik itt. Egyúttal nagy felelősség is nehezedik az apostoli munkás vállára. Arról van szó ugyanis, hogy az isteni Lélek segítségével, a kinyilatkoztatás világosságával és az örök igazság erejével beleszóljon az emberi gondolat

alakulásába, megóvja a veszedelmektől és megtartsa az igazság útján.

* * *

Nemcsak a gondolat jutott válságos helyzetbe. *Az akarat* is.

Igazán nem állíthatjuk, hogy túlsok akaraterős emberrel találkozunk az életben. Azt sem mondhatjuk, hogy korunk az acélos akarat jegyében áll. Ellenkezőleg. Ritka az a korszak, amelyben az akarat elpuhulása és elgyengülése oly általános jelenség volt, mint ma; és ritkán járt oly nagy horderejű következménnyel, mint most.

Okát ennek elsősorban abban találjuk, hogy az akarat nevelése az egész vonalon pang. Igaz, hogy a nevelésre manapság nagy súlyt fektetünk, viszont az is igaz, hogy túlságosan egyoldalúvá tettük. Túlteng a testnevelés és mindaz, ami vele jár. Ez hat ugyan bizonyos mértékben az akaratra is, de nem elegendő ahhoz, hogy valóban acélossá és erkölcsi vonatkozásban kifogástalanná tegye. Az akarat erkölcsi nevelésével, teljesítőképessége felfokozásával édes-keveset törődünk. Ezzel

nagy mulasztást követünk el, mert az akarat is csak a nevelés útján fejlődik és éri el ereje tetőpontját. Arra is tekintettel kell még lennünk, hogy a természeténél fogva erős és izmos akarat kellő nevelés és rendszeres gyakorlat hiányában elsatnyul és sokat veszít teljesítőképességéből.

Az akarat nevelésének hiánya meglátszik a mai emberen, aki csupa szeszély és hangulat. Ez és semmi egyéb. Puha, mint a vaj, hajlékony, mint a nád és túlnyomóan gerinctelen. Cselekedeteit többnyire indulatai, szenvedélyei határozzák meg. Hiányzik belőle az átgondolás, az eleve kidolgozott programm és a következetesség egyenes vonala.

Az akarat ezen nyilvánvaló válsága káros hatással van a mindennapi foglalkozásra, a polgári pályafutásra, a belső, jellembeli kialakulásra és főleg a szükséges világnézettel szemben elfoglalandó álláspontra. A gyenge akaratú ember, mint a tapasztalat bizonyítja, ritkán futja végig pályáját zökkenés nélkül, soha sincs megelégedve foglalkozásával és mindig változtatni

akar rajta. A gyenge akaratú embernél nem alakulhat ki a jellem, mert hiányzik az előfeltétel: a céltudatos következetesség és állhatatosság. Ami pedig a világnézetet illeti, nincs elég ereje ahhoz, hogy döntsön, válasszon és kitartson a megismert igazság mellett. A különböző áramlatoknak nem tud ellentállni és kényelmesebbnek tartja velük úszni, mint ellenük küzdeni.

Az akarat válsága kritikus helyzetbe sodorja az embert. Az élet legnagyobb értékétől és legfontosabb erőforrásától fosztja meg. Az apostoli munka feladata ezen a téren is a veszélyeztetett embertársak segítségére sietni és oly életre nevelni őket, amelyben minden a kegyelem által megerősített és kiegészített akaratra van felépítve. Ezáltal teszszük életképessé azokat, akik eddig életképteleneknek bizonyultak és indítjuk útnak őket a szebb jövő felé. A világi apostolnak ezen a téren is együtt kell működnie Krisztus megszentelő szolgájával, a lelkipásztorral, hogy közös összefogásban végezzék e fontos munkát és segítsenek embertársaikon.

* * *

A gondolat és az akarat válsága után *az erkölcsök válságával* kell szembenéznünk. Nem szorul sem magyarázatra, sem bizonyítékra, hogy erkölcsi válság van, még pedig súlyos formában és hogy következményei katasztrofális méreteket öltenek. A nagyobb megértés kedvéért foglalkoznunk kell *e válság okaival.*

*A kiindulópontot* (legalábbis viszonylagos értelemben) a világháborúban és a reá következő kommunizmusban kell keresnünk. Erkölcsi szempontból ez az idő fordulópontot jelent. A világháború véres eseményei, a nemzet életét gyökerében megtámadó összeomlás és gyászos vadhajtása a kommunizmus, továbbá a reá következő küzdelmes időszak, a trianoni Magyarország első évei, különösen pedig a gazdasági válság kétségbeesett könnyelműséget okozott. Igy pl. az inflációs időkben szinte ijesztő könnyűséggel lehetett pénzt szerezni, viszont mindenki tudta, hogy nincs maradandó értéke. Sietett túladni rajta. Az emberek szórták a pénzt, ami tékozláshoz, az erkölcsök elfajulásához vezetett. Azóta

mintha megrendült volna a pénz értékének állandóságába vetett hit. Kevés ember akad, aki öreg korára gondol és biztosítja magának a jövőt. Mindenki attól fél, hogy az inflációs időkben szerzett tapasztalatai megismétlődnek. Az erkölcsi elfajulásnak, az élvezetek túltengésének a zilált gazdasági viszonyok nyitottak sorompót. Ezek, sajnos, azóta is nyitva maradtak, és a közélet terén egyelőre még nem mutatkozott oly hatalom, amely lezárta volna őket. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy az utóbbi években nemes és eredményteljes kísérletek történtek és, legalábbis ami a nyilvános életet illeti, lényeges javulás észlelhető.

A kommunizmus utáni idők erkölcsöket lazító befolyását csak fokozta bizonyos destruktív körök (nem érdemes őket néven nevezni, mert mindenik tudja, miről van szó) szándékos propagandája az erkölcstelenség mellett. Leghathatósabb eszközük a mindenütt észlelhető arcátlanul pöffeszkedő és romboló hatású példa, továbbá a szolgálatukban álló sajtó, az annak idején általuk szinte monopolizált szín-

pad és film. Hogy ez a szellem mennyi összeroppanásnak és hajótörésnek okozója, azt azok tudják a legjobban megmondani, akik hivatásszerűen foglalkoznak a közélet jelenségeivel. Itt is meg kell azonban jegyeznünk, hogy az illetékesek az utóbbi időben nagy tisztítási munkát végeztek, ami korántsincs befejezve, úgy hogy bizalommal tekinthetünk a magyar jövő további kialakulása elé.

Mindezeket a hatásokat betetőzte a világnézet terén mutatkozó ingadozás és bizonytalanság Emberektől, akiknek nincs pozitív világnézetük és maguk sem tudják, hogy hová tartoznak, nem lehet szilárd és megbízható erkölcsöt követelni. Ahhoz, hogy valaki a szó nemes értelmében erkölcsös legyen, pozitív világnézetben gyökerező erős és a vad ösztönöket fékentartó meggyőződés kell. Ez az, ami a mai emberből hiányzik. Erre vezethető vissza az erkölcsök röviden vázolt válsága.

*Az okok szemlélete után a következményekkel kell foglalkozni.* Ezek sem épületesek vagy megnyugtatók.

*Az erkölcsi válság nyomában csömör*

*és elfásultság fakad.* Ez a bizonyos „blazirtság", amellyel egyesek oly nagyra vannak. Megcsömörlött és elfásult emberektől hiába várunk (a nemzet felépítési munkájára és a jövőre vonatkozólag) nagy és értékes teljesítményeket. Hiányzik belőlük az előfeltétel: a meggyőződés, a lelkesedés és az áldozatkészség.

*Egy másik szomorú következménye e válságnak a női nemről elterjedt felfogás és vélemény.* Itt tapintatból és tekintettel a mindenkit kötelező jóízlésre, nem bocsátkozunk részletekbe. Mindenki tudja, hogy mire célzunk és aki nem tudná, az majd értesül róla az utcán és közhelyeken, ha az embereket a nőkről hallja beszélni. Hogy a női nemről táplált — gyenge kifejezéssel élve — könnyelmű vélemény mennyit árt az erkölcsök szilárdságának, azt szintén azok tudják legjobban megmondani, akiknek mély bepillantásuk van a mai életbe. Hogy ez a felfogás cs k akadályozza a nemzeti szempontból is oly szükséges családalapítást és lazítja a már meglévő házassági kötelékeket, ez szintén nem szorul magyarázatra.

*A családalapítás és fenntartás körül egyáltalán komoly bajok vannak.* Ezek szintén az erkölcsi válságra vezethetők vissza. A bajok annyira elfajultak, hogy egyesek, — és joggal — a család és a házasság válságáról beszélnek. Az okok és összefüggések világosak. A tapasztalat bizonyítja, hogy az erkölcsök lazulása mindig hasonló eredményhez vezet.

*Nem utolsó helyen áll az erkölcsi válság egyik legszomorúbb következménye: az emberi lélek megkérgesedése* Sok szenny szűrődik át az emberen, rakódik le a lélekre. Ez idővel kéreggé tömörül, amely elállja az utat a hit világosságának és a kegyelem tüzének. Csak nagy erőfeszítések árán lehet ettől a kéregtől megszabadítani és megszabadulni, s utat nyitni a jobb belátásnak.

Az erkölcsök válsága sajnos leszögezett tény, amit az apostolnak aki világi ember létére munkát vállalt a lélekmentés terén tudomásul kell vennie hogy kellő bepillantása legyen és megtalálja a rég óhajtott megoldást.

* * *

Válságos időket élünk és a lélek életének egész vonalán válságot tapasztalunk. Nehéz munkájuk lesz azoknak, akik a világi apostolkodás küldetésében részesülnek. Sok áldozatba, kitartásba fog kerülni, amíg sikerül nekik a lelkeket megközelíteni és lepattantani róluk az évtizedes minden termékenységet, megmozdulást és kibontakozást megakadályozó kérget. Véleményünk mégis az, hogy nincs okunk elcsüggedni. Minél nagyobb a válság, annál nagyobb kell hogy legyen a reakció, vagyis az apostoli munka. Mint felelősségérzéssel megáldott emberek szükségét látjuk annak, hogy végét vessük a válságnak és megmentsük embertársainkat a krisztusi élet örökkévalóságának. Mint magyarok pedig szükségesnek tartjuk, hogy mindenütt szellőztessünk, és lépésről-lépésre haladjunk a jobb és kielégítőbb jövő felé.

## 2. A MAI EMBER ÉLETKÖRÜLMÉNYEI

Az apostoli munka eredményteljes végzéséhez szükséges, hogy legalább is

hozzávetőleg ismerjük a mai ember életkörülményeit.

Az embereket sok vonatkozásban az életkörülmények határozzák meg. Sok jelenség csak belőlük fakad és bennük találja magyarázatát. Aki ezeket nem ismeri, alig tudja megítélni a helyzetet, nincs áttekintése és ennek következtében nem képes tökéletes apostoli munkát végezni. Nem fog hozzáférkőzni a lelkekhez, nem fogja őket megérteni és oly tanácsokkal megsegíteni, amelyek valóban keresztülvihetők és nem kívánnak lehetetlent.

*A mai ember életkörülményeire vonatkozólag* az apostoli munkához szükséges tisztánlátás szempontjából *a következőket állapíthatjuk meg:*

Tudnunk kell, hogy *elhelyezkedni, álláshoz jutni és a mindennapi megélhetést biztosítani a megnagyobbodott országban sem egyszerű dolog.* Hogy miért, arra itt nem válaszolunk, mert ez túlnövi e könyvecske kereteit.

Az elhelyezkedéssel kapcsolatos nehézségekből komoly problémák keletkeznek. Egyike ezeknek és kétségen kívül a legfontosabb, *a jövő bizonyta-*

*lanságának nyugtalanító tudata.* Akiknek a kezében még nincs biztos kenyér és akik máig sem tudják megmondani, hogy lesz-e és mikor, azoknak az életéből hiányzik a biztos alap. Ez természetesen lelki nyugtalansághoz és sehová-sem-tartozás-érzéséhez vezet, ami természetesen az erkölcsök megszilárdulása szempontjából nem előnyös. Az ilyeneket nem könnyű „kezelni", nehéz hozzájuk férkőzni és még nehezebb őket az örök krisztusi világnézetnek megnyerni. Fejük tele van gonddal. Életük csupa kérdőjel. Előbb a megélhetés problémáit akarják megoldani és csak azután gondolnak, — ha gondolnak, — egyébre.

*Egy másik jellegzetes vonása a mai életkörülménynek a családalapítással kapcsolatos nehézségek tömege. A családalapítás lehetősége elsősorban a fizetésbe ütközik.* A mai kezdőfizetések mellett kevés fiatalember vagy leány gondolhat komolyan és lelkiismeretesen családi tűzhelyre. Míg oly helyzetbe jut, hogy biztosítani tudja a család jövőjét, már túl van a virágzás korán. Hogy ezen időpont bekövetkeztéig mi

történik, vagyis hogyan él, azt tudjuk. Tudjuk azt is, hogy ez a „megoldás" nem szolgálja az erkölcsi megszilárdulás ügyét. *Fokozza a családalapítás körüli nehézségeket a jelenlegi lakásinség, amely nemcsak a fővárosra szorítkozik.* Hogy ezen hogyan lehet segíteni, azt a közélet erre hivatott tényezői fogják eldönteni. Meg kell állapítanunk, hogy ez újabb időben erre vonatkozólag is nagyon sok és sikeres kezdeményezés történt.

Amíg a lakáskérdés nincs kielégítő módon és nagyméretűen megoldva, a családalapítás mindig komoly nehézségekbe fog ütközni, amelynek, — mint már említettük, — súlyos erkölcsi visszahatása lesz.

*A mai életet ideges hajsza jellemzi.* Túlzsúfolt munkanapokon vergődünk keresztül és ijesztően kevés időnk van a megállásra. *Lelki elmélyülésre, a vallásos kultúra megalapozására, világnézeti kérdések tisztázására időt szakítani sok esetben merő lehetetlenség.* Hozzá kell még fűznünk, hogy a mai életet jellemző kapkodó rohanás, — eltekintve az említett időhiánytól, — azzal a

következménnyel is jár, hogy lehetetlenné teszi a figyelem összpontosulását és a lélek nyugalmát. A mai ember mindig kimerült, fáradt, nincs annyi pihenőideje, hogy segítsen a bajon. Kimerült testtel és fáradt idegekkel, túlzsúfolt aggyal és nyugtalan lélekkel alig lehet világnézeti kérdéseket megközelíteni, még kevésbbé eldönteni.

Már mondottuk, hogy szilárd világnézet nélkül gondolni sem lehet erkölcsi felemelkedésre. Aki a tömör és életképes világnézetet nem hozza magával a gyermekszoba melegéből, a szülői ház meghitt légköréből, az a későbbi években, mikor megkezdődik az elkerülhetetlen hajsza, alig fog reá módot találni, hogy e hiányt pótolja.

A modern ember életkörülményei, —ennyi már az eddig mondottakból is kitűnik — nem könnyítenek a világi apostol munkáján. Ellenkezőleg! Lényegesen megnehezítik tevékenységét. Nagy gondot kell fordítania arra, hogy megküzdjön a nehézségekkel és a mostoha körülmények ellenére is megtalálja a kielégítő megoldást.

## 3. EGYÉNI ADOTTSÁGOK

A világi apostolnak, — mint minden apostolnak — munkája érdekében ismernie kell az egyéni adottságokat is. Ezek, — mint természetes, — egyénenként változnak és külön tüzetes tanulmány tárgyát képezik. Ne feledjük, hogy az egyéni adottságoknak ismerete nélkül csak nehezen közelítjük meg az emberi lelkeket, több ballépést és tapintatlanságot követünk el, mint felépítő munkát végzünk és egyáltalán veszélyeztetjük apostoli működésünk sikerét.

A kiindulópontot az a megállapítás képezi, hogy *a tömegkezelés semmiképpen sem vezet eredményhez. Az ember mindig egyén és sohasem tömeg vagy áru.* Megkívánja tehát, hogy — mint majd később részletesen megbeszéljük — egyénenként foglalkozzunk velük. Krisztus példája is erre tanít. A tömeggel ő csak annyiban foglalkozott, amennyiben meghirdette nekik a kinyilatkoztatandó örök igazságot. Az alkalmazásra vonatkozólag egyénenként lehajolt mindenkihez és egyenkint fog-

lalkozott azokkal, akik Hozzá jöttek, hogy példát adjon és megtanítson a lelket mentő munka tökéletes végzésére.

*Az egyéni kezelés, a személyenkénti foglalkozás elgondolhatatlan az egyén alapos ismerete nélkül.* Tudnunk kell, kivel állunk szemben. Ismernünk kell belső alkatát, lelkisége főbb tényezőit. Más szóval: *sok lelki intuicióra, a gondjainkra bízottak lelkében végbemenő és lezajló dolgok megsejtésére és alapos, ritkán csalódó emberismeretre van szükség.* Ez viszont lehetetlen a kellő lélektani megalapozás nélkül. *Nagy előhaladást jelentene, ha világi apostolaink is többet foglalkoznának a katolikus lélektannal és nagyobb pszihológiai ismeretre, gyakorlatra törekednének,* hogy ezáltal is biztosítsák nehéz munkájuk sikerét.

Jegyezzük meg magunknak, hogy az apostoli munka eredménye nagyrészt attól függ, mily mértékben ismerjük azokat, akiknél küldetésben járunk, mennyire vagyunk tekintettel életkörülményeikre és belső lelki adottságukra. Foglalkozzunk velük sokat, foglalkoz-

zunk velük szeretettel, a természetfeletti szeretet szeretetreméltó kiválóságával, amely nemcsak tudni, hanem segíteni is akar, és akkor máris útban vagyunk a lélek tökéletes megértése és eredményteljes megsegítése felé.

## 4. AZ APOSTOLI MUNKA, MINT ÉLETHIVATÁS

„Mundus in maligno positus est", — mondja az Irás és ezzel arra világít rá, hogy a világ tulajdonképpen vígasztalan helyzetben van. A lelkek, akik a világban élnek, eleget szenvednek emiatt. Épp az imént volt alkalmunk szemlélni, mily nagy hordereje van e szenvedésnek és mily súlyos erkölcsi következménnyel jár.

Itt önkéntelenül Krisztusra gondolunk, Aki az aratásról, a beláthatatlan búzatáblákról, és a munkások, az aratók elenyészően csekély számáról beszél. Lelki szemünkkel szinte látjuk a nap perzselő tüzében rengő kalásztengert és önkéntelenül kérdezzük mikor az aratásra felkészült munkások maroknyi csapatát nézzük, mi lesz e pazar

terméssel, mily sors vár reá? Nem hullnak-e majd ki a szemek a le nem aratott kalászról és nem vesznek-e majd el az út porában?

Jó volna ezt, vagyis Krisztus szavát és a nyomában fakadó lelki meglátást magunkra vonatkoztatni és megteremteni a személyes kapcsolatot. Jó volna egy kicsit gondolkodni afölött, hogy nem szólhatunk-e bele a learatásra váró búza sorsába és nem állhatunk-e mi is be az aratók sorába? Más szóval, nem ártana egy kicsit azzal foglalkozni, hogy *az apostoli munka voltaképpen nem a mi mindent betöltő élethivatásunk-e?*

Mielőtt e kérdést eldöntenők, fontoljuk meg Isten színe előtt a következőket:

Megvan bennünk az apostoli meggyőződés tüze és a lelkek megszentelődésének műveléséhez szükséges munkakedv. Világi apostolok vagyunk, és már több-kevesebb ideje tevékenykedünk Krisztus szőllőjében. Mély bepillantást nyertünk a lelkek helyzetébe. Megismerkedtünk az őket sanyargató válsággal és világosan látjuk a megol-

dáshoz vezető útat. Lehetetlen, hogy fel ne lobbanjon bennünk az apostoli munkakedv szent és izzó tüze. Ebből induljunk ki. És fontoljuk meg, hogy mi is szentelhetjük életünket ennek a célnak, mert *az apostoli élethivatás kegyelmét imával is meg lehet szerezni.* Ha azt gondoljuk, hogy eddig nem vagyunk hivatva, akkor a lelkek szeretetének mélységes fohászával imádkozzunk, hogy Isten meghívjon. Ezáltal feltárjuk lelkünket a kegyelem előtt, előkészítjük Isten útjait, és méltóvá válunk arra, hogy Isten valóban kitüntessen az apostoli élethivatás kegyelmével. Nagyon valószínű, hogy megteszi, mert az Úr a tapasztalat bizonyítéka szerint ritkán zárkózik el ily kérések elől.

Előfordulhat, hogy kételyeink vannak a hivatás kegyelmére vonatkozólag, mert eddig még semmit sem vettünk észre belőle. Nem tudunk róla, hogy az apostoli élethivatás kegyelme érintette lelkünket, és eddig nem is gondoltunk arra, hogy az apostoli munkát mint életet betöltő hivatást vállaljuk. Megnyugtatásunkra legyen mond-

va, hogy ez a körülmény tulajdonképpen semmit sem bizonyít. Mindenesetre nem érv az apostoli élethivatás ellen. Könnyen megeshetik, hogy a hivatás kegyelmének gyengéd és fuvalatszerű megmozdulásait azért nem vettük észre, mert a világ piaci lármája túlharsogta az isteni Lélek hangját és csak a lélek magányában hallható hívó szavát. Szakítsunk magunknak, — miután e sorokat olvastuk, — egy kis időt, vonuljunk vissza a magányba, ha lehetséges végezzünk egy rövid, de alapos (legalább háromnapos) lelkigyakorlatot és hányjuk-vessük meg lelkünkben ezt az apostoli munka szempontjából oly fontos kérdést. Miért ne lennénk teljes odaadással az élet egész vonalán az Úr apostola, és miért maradnánk mint csak világi emberek a körülmények kényszerítette félmunkánál? A lelkimagányban azt is megfontolhatjuk, hogy az apostoli élethivatás kegyelmének visszautasításával vagy felületes észre-nem-vételével nagy kegyelmet szalasztunk el. Ez soha többé vissza nem tér és betölthetetlen ürt hagy maga után. A közösség szempont-

ját tekintve pedig komolyan ártunk a misztikus Krisztustestnek és azoknak a lelkeknek, akiket Isten jósága vezetésünkre bízna és akik miattunk pásztor nélkül maradnak. Nem kell mondanunk, hogy ez mily felelősséggel jár. Éppen azért lelkiismeretes megfontolásunk tárgyát képezze.

A fő az, hogy komolyan foglalkozzunk ezzel a kérdéssel, és törekedjünk őszintén felelni. A misztikus Krisztustest, a katolikus Anyaszentegyház egységének nagy változatosságában majd megtaláljuk azt a szerzetesi vagy papi testületet, melynek szelleme és apostoli munkatere leginkább megfelel igényünknek és adottságainknak. Ha boldogan megállapíthatjuk, hogy Isten tényleg megadta az apostoli élethivatás kegyelmét, akkor mondjunk bátran „igen"-t és vállaljuk a kegyelem erejéből fakadó merészséggel az életünk megváltoztatásával járó kockázatot. Végelemzésben — és nekünk világi apostoloknak kell ezt legjobban tudnunk — Isten kezében vagyunk. Ha Neki és Általa a halhatatlan lelkeknek szenteljük életünket, meg lehetünk győződve,

hogy e kockázat csak annyiban létezik, amennyiben nem tudjuk részletesen, hogy mit hoz a jövő. A tárgyilagosság szempontjából viszont a legnagyobb biztonságot jelenti, mert Isten kezénél biztosabb helyen valóban nem lehetünk.

* * *

Ismerjük immár azokat, akiknél küldetésben járunk. Emberi lelkek, mint mi, Krisztus szentséges vérén vannak megváltva és a halhatalanságra vannak teremtve, mint mi, azzal a különbséggel, hogy sanyarú körülmények folytán válságos helyzetbe jutottak.

Segíteni kell rajtuk, mert attól kell tartanunk, hogy saját erejükből nem tudnak megküzdeni a tornyosuló nehézségekkel. Isten arra hívott meg, hogy mint világi apostolok résztvegyünk a lelkek megsegítésének munkájában. Tegyük ezt szeretettel, meggyőződéssel, önfeláldozással, de hozzuk magunkkal mindazokat az adottságokat, amelyek nélkül nem közelíthetjük meg a lelkeket és nem segíthetünk válságukon.

III. FEJEZET

# Mit hozzon magával a világi apostol?

Ijesztő aránytalanságot fedezünk fel, ha az elvégzendő munka nagyságát, a megoldandó probléma bonyolultságát saját képességünkkel, erőnkkel és adottságunkkal hasonlítjuk össze.

Józan tárgyilagosságunk rámutat arra, hogy ingadozó nád, gyenge mécses vagyunk a szélvészben. A kérdés most már csak az: lehet-e ily körülmények között apostoli munkát vállalni? Nem vall-e nevetséges felfuvalkodottságra és felelőtlen merészségre ily kevés és elégtelen adottságokkal felvértezve útnak indulni az apostoli célok felé?

Megállapíthatjuk, hogy apostoli munkát ezen körülmények között is lehet

vállalni. Sőt! Többet kell mondanunk: kötelességünk vállalni! Számolni kell ugyanis az isteni kegyelem megerősítő működésével, Krisztus jelenlétével bennünk. A Mester nem hiába mondotta — és nekünk is mondotta — hogy velünk van a világ végezetéig. Velünk, bennünk van és együttműködik velünk. Ezenkívül megígérte az isteni Lelket is. Azt mondotta Róla, hogy Ő (az isteni Lélek) majd megmondja, hogy mit, mikor és hogyan kell mondanunk és cselekednünk.

Ily feltételek mellett igenis lehet apostoli munkát vállalni, mert tudjuk, hogy elégtelenségünket az isteni erő egészíti ki és munkánkat Krisztus és a Szentlélek termékenyíti meg.

*Isten azonban megkívánja, hogy részünkről legalább egy adottságot magunkkal hozzunk, és ez: az együttműködés az apostoli hivatás kegyelmével.*

Ennek természetesen megvannak a maga feltételei. Mindegyikkel nem foglalkozunk külön, mert ez túlnőné könyvünk eleve megszabott keretét, s ezért csak a következőkre hívjuk fel az olvasó figyelmét:

*A világi apostoltól feltétlen megkívántatik, hogy magával hozza az eltökéltséget a krisztusi jellemalakításra, — a kultúra elmélyítésére — és a gondjaira bizottakkal való egyéni foglalkozásra.*

E hármas elhatározásban már benne foglaltatik az égetően sürgős apostoli kérdések megoldása. Értjük alatta természetesen a belső megoldást, és nem a külsőt. Azt tudniillik, amely átgyúrja, átalakítja és Krisztushoz teszi hasonlóvá a lelkeket. A külső megoldás csak ezen keresztül érhető el. Csak a lelkek tömeges átváltozása és átformálódása alakítja át a külső társadalmi körülményeket, változtatja meg a korszellemet és tünteti el fokozatosan az előző fejezetben említett kárhozatos akadályokat.

## 1. A KRISZTUSI JELLEMALAKITÁS

A világi apostolnak elsősorban azzal az elhatározással kell vállalnia a munkát, hogy komolyan veszi a krisztusi jellemalakítást és tökéletesen megvalósítja programmját. Ha tudjuk, hogy a krisztusi jellemalakítás lényege miben áll,

belátjuk, hogy nélküle nem vállalhatunk apostoli munkát és lehetetlenné tesszük vezetői tevékenységünket.

*Krisztusi jellemalakítás alatt Krisztus jellemképének, lelki fiziognómiájának utánaképzését értjük.* Programmja három pont körül csoportosul.

*Az első a krisztusi fiziognómia alapvető vonásainak megvalósítása.* Ahhoz, hogy krisztusi értelemben egyéniség legyünk, szükséges, hogy Krisztus visszfénye legyünk, megismétlődése jellemképének, vagy amint Szent Pál mondotta: „Alter Christus", Krisztus újból való megjelenése a földön. Krisztus azért testesült meg és vette fel az emberi természetet, hogy a szó gyakorlati értelmében megmutassa nekünk a tökéletes emberi egyéniséget és jellemet. Meg akart tanítani arra, hogy hogyan kell az életet művészi tökéletességgel felépíteni és az emberi egyéniséget az Úr elgondolásának és elvárásának megfelelően alakítani. Ezzel megvetette a keresztény egyéniség alapját, megadta azokat a közös vonásokat és tulajdonságokat, amelyeknek minden meg-

keresztelt lélekben meg kell lenniök, hogy tényleg egyéniség legyen megüsse az Úr megkívánta erkölcsi mértéket és magával hozza az életbe mindazt amire elkerülhetetlenül szüksége van.

*A krisztusi jellemalakítás másik programmpontja a velünk született adottságok egyéni kifejlesztése.* Minden ember természetfeletti adottságokkal és tehetségekkel születik. Ezek kisebbnagyobb, tehát egyéni mértékben vannak meg benne. Hozzávehetjük még a vérmérséklet és a vele rokon adottságok fokát és ezzel már mindazt felsorakoztattuk, ami az embereket egymástól megkülönbözteti és az egyéniséget megalapozó természetes tényezőnek számít. Mindez, mint tudjuk, nagy szerepet játszik az egyéniség kibontakozásában. Figyelembe kell vennünk, hogy ezek az adottságok és tulajdonságok úgy, ahogy velünk születtek, csak „nyers formában" vannak meg bennünk. Nevelésre, alakításra, csiszolásra, elmélyítésre és fokozásra szorulnak. Felesleges megemlítenünk, hogy erre természetüknél fogva képesek. E tulajdonságok és képességek összessége ké-

pezi bennünk, — mint már mondottuk, — az egyéniség tulajdonképpeni, a többiektől megkülönböztető alapját.

*A harmadik programmpont, hogy e kettőt: a krisztusi fiziognómia alapvető vonásait és egyéni adottságainkat közös nevezőre hozzuk.* Más szóval: krisztusi alapra kell fektetni a egyéniséget, a krisztusi fiziognómia remek keretébe kell beleilleszteni az egyéni adottságokat, ezen az alapon kell egyéni életet élni és az örök és kimeríthetetlen Krisztus egyéni kifejezésévé, földi megismétlődésévé válni.

E három pontot együttvéve nevezzük krisztusi jellemalakításnak.

* * *

A mondottak után meg kell még állapítanunk, hogy a vezetőnek miért kell krisztusi jellemalakításra törekednie.

A világi apostolnak, főleg a vezetőnek, ha tényleg hasznára akar válni a gondjaira bízottaknak, ugyanazt kell tennie, amit Krisztus tett. Krisztus megmutatta, hogyan kell a lelkekkel

törődni, őket vezetni és életüket irányítani. Példáját a szó gyakorlati értelmében csak az követheti és a vezetés művészetét csak az sajátíthatja el Tőle, más szóval csak az vállalhat komolyan veendő apostoli munkát, akiben kialakult a krisztusi lelkiség, aki szoros közösségbe lépett Vele vagyis aki megvalósította magában a krisztusi jellemet.

A világi apostolnak Krisztushoz kell vezetnie mindenkit. Ez az apostolkodás fő célja. Tudnia kell azonban, hogy Krisztushoz csak saját egyéniségünkön keresztül vezethetünk. Az eszményképet, Krisztust, a vezetett legfeljebb csak a hit szemével láthatja. A hit őbenne minden valószínűség szerint még nem elég erős és világos ahhoz, hogy tisztán lássa a krisztusi fiziognómiát és felfedezze minden szépségét. Vagyis túl gyenge ahhoz, hogy akadályok és zökkenők nélkül odavezesse Krisztushoz. Akit a vezetett lát és szinte kézzel foghat: az a vezető, a világi apostol. Világosan látja őt és közvetlen érzi jótékony hatását. Ha a vezető egyéniségében Krisztus földi megismétlődését,

ragyogóan szép visszfényét láthatja, akkor már megtalálta a megváltáshoz vezető utat és ezen az egyéniségen keresztül jut el Krisztushoz. Szükséges tehát, hogy a világi apostol a krisztusi jellemalakítás alapján ragyogó és meggyőző visszfénye legyen az isteni Megváltó lelki fiziognómiájának, isten-emberi egyéniségének.

*Régi és általános tapasztalat bizonyítja, hogy a példa vonz és nem a szó vagy a tanítás.* Szép dolog hitvédelmi előadásokat tartani, a hitigazságokat magyarázni és a katolikus erkölcstan megvalósítására serkenteni. Szép de nem elegendő. A hit világosságát és tüzét, a krisztusi erkölcstan nagyságát és észszerűségét és az általa elérhető életképes sikereket a világi apostol életalakításának kifogástalan, vonzó és meggyőző példája illusztrálja. Felnőtt létünkre is „gyermek" vagyunk, mint olyan szeretjük a képeskönyvet. Ily képeskönyv, vagyis a krisztusi életfelfogás és erkölcs eleven illusztrációja, komolyabb szót használva, útmutatója, a tökéletes világi apostol, akinek életalakítása meggyőz, vonz és követésre

serkent. A világi apostolok sohase feledjék el, hogy életalakításuk sikerei mindig apostoli értékű sikerek. Általuk nemcsak lelküket szentelik meg, hanem a gondjaikra bízottakat is magukkal ragadják a krisztusi magasságok felé.

* * *

Az együttműködés az apostoli hivatás kegyelmével megkívánja a krisztusi jellemalakítást. A világi apostolnak kötelessége lelkében a krisztusi jellemképet kialakítani. Az isteni kegyelem megtermékenyítő erejétől eltekintve minden siker és eredmény ettől függ. Megszívlelendő igazság, hogy a krisztusi jellemkép benne való kialakulásának mértéke egyúttal mértéke apostoli munkája értékének és súlyának.

## 2. A KULTÚRA ELMÉLYITÉSE

A világi apostolnak és vezetőnek mélységes és általános ismerettel kell rendelkezni. Kell, hogy jól felfegy-

verkezzék az ismeretek arzenáljából. Legyen mindenről tudomása és tudjon mindenhez, különösen pedig az égető napi kérdésekhez hozzászólni.

*A feltétlen megszerzendő ismereteket az apostoli munka szempontjából a következő három csoportba osztjuk: A vallás mint világnézet, a vallás mint erkölcstan és a mindennap problémái.*

A világi apostolnak, — hogy miért, arra majd később térünk ki, — ezen a három téren mélységes és kielégítő ismeretre kell szert tenni, ha meg akarja állni a helyét és tökéletes munkát kíván végezni.

* * *

A hit, a kinyilatkoztatott örök igazság, a szó teljes értelmében tudomány. Ezért beszélünk hittudományról.

A világi apostoltól nem kívántatik meg a teljes hittudományi felkészültség, de igenis szükséges, hogy vezetői állásának megfelelő tudással rendelkezzék.

A kérdés most már csak az, hogy

gyakorlati értelemben ez a felkészültség miben áll?

Mindenekelőtt abban, hogy a világi apostol magyarázni tudja az alapvető hittételeket. Legyen elkészülve, hogy a legnagyobbfokú vallási tájékozatlansággal találkozik. Ez gyakrabban fordul elő, mintsem gondolná, mert a tájékozatlanság vallásos dolgokban manapság már ijesztő méretben jelentkezik. Ez ellen csak akkor küzd eredménnyel, ha jómaga mélységes és kielégítő ismeretre tett szert, úgy hogy minden szempontból megbízható felvilágosításokkal tud szolgálni.

*Gyakran kerül abba a helyzetbe, hogy meg kell védenie a kinyilatkoztatott igazságot.* A hit elleni támadások sem mennek ritkaságszámba és nagy szerepet játszanak. A világi apostol egyik főfeladata e támadásnak élét venni és az igazságot kellő felkészültséggel megvédeni. Ehhez bőséges apologetikus ismeretekre van szüksége.

*Kell továbbá, hogy ismerje a divatos és felkapott irányzatokat, elgondolásokat és jelszavakat.* Tudnia kell, hogy honnan jönnek, mit kell tartani elő-

lük és ismernie kell gyengéjüket. Nincs olyan irányzat és támadás, melynek ne lenne gyenge oldala. Jó ezt tudni! Erről az oldalról kell támadni. Az ellenfél gyengéjét pedig ügyes ellentámadásra kell felhasználni. Világos, hogy ehhez is kellő felkészültség, hozzáértés, széleskörű olvasottság és ügyesség szükséges.

*Nagyon ajánljuk még az egyház-történet legalábbis hozzávető ismeretét.* Nagyon sok téves felfogás és balhiedelem a történelmi tények tudatos elferdítésében gyökerezik. Felvilágosítani, megcáfolni, a való tényállásra rámutatni csak az képes, aki jártas az egyháztörténelemben. A mondottakból kitűnik, hogy *a világi apostol sohasem tanulhat eleget, mert még a legnagyobb felkészültség esetében is akad újabb tudnivaló.* A legnagyobb hittudósok sem tudták kimeríteni a hittudomány mélységeit, annál kevésbbé képes erre a világi apostol, akinek egyéb irányú kötelességei is vannak. Törekedjék azonban, amennyire tőle telik és körülményei engedik, lépést tartani az élettel, az emberi gondolat áramlatával és

fejlődésével, nehogy hátramaradjon és ezáltal alkalmatlanná váljék az apostoli munkára és a vezetői tisztségre.

* * *

Az igazság nemcsak gondolat vagy ismeret. Élet és élettörvény, melynek érvényesülése nélkül szó sem lehet vallásosságról. *Az örök igazság, más szóval a vallás, erkölcsi élet-rendszerhez vezet.* E kettő elvonatkozhatatlan egymástól és nem lehet vallásról beszélni anélkül, hogy erkölcsi követelményeire gondolnánk.

A világi apostolnak ennélfogva az erkölcstant is ismernie kell. Minél alaposabb ez az ismeret, annál tökéletesebb munkát végez. Szükséges továbbá, hogy a katolikus erkölcstan vagy a krisztusi életművészet magas követelményeit lélektanilag is meg tudja indokolni és reá tudjon mutatni következményeire, vagyis a mindennapi életre gyakorolt hatására. Lélektani megindokolás alatt itt természetesen nem, — legalább is nem elsősorban, — a pszichológia minden kellékével felsze-

relt érvelést és magyarázatot értünk. Annyi azonban megkívántatik a világi apostoltól, hogy be tudja bizonyítani, mennyire megfelelnek a katolikus erkölcstan törvényei a lélek igényeinek, vágyainak és követelményeinek.

Talán nem egészen fölösleges utalni arra, hogy a világi apostol ebbeli ismereteinek is a százszázalékos meggyőződés izzó talajában kell gyökerezniök. Végelemzésben nem arról van szó, hogy tudását fitogtassa, hanem arról, hogy másokat vezessen és megtanítson a krisztusi erkölcs követelményeinek megfelelően élni. Erre csakis az a lelkes meggyőződés képes, amely minden felvilágosító és buzdító szóban benne izzik.

* * *

*A világi apostolnak az élet alapos ismeretére is szert kell tennie.* Szükséges, hogy a mindennap problémái ismeretesek legyenek előtte. Minél kevésbbé ismeri az életet és minél szűkebb a látóköre, annál kevésbbé állja meg a helyét a reábízottakkal szemben

és annál kisebb az eredmény valószínűsége.

Az élet ismeretére vonatkozólag a gyakorlati tapasztalat alapján minden világi apostolnak a következő tanácsokat adhatjuk:

*Ne éljen távol az élettől és necsak saját lilliomos élet felfogásán keresztül szemlélje az eseményeket, hanem törekedjék meglátni a valóságot.* Ahhoz, hogy világosan és tisztán lásson, nem kell elsodródnia az élet forgatagában. Semmi szükség sincs arra, hogy a világi apostol az életet gyakorlati értelemben „tapasztalja" végig. Elég, ha tisztán lát és a valóságot látja. Ne lásson semmit rózsaszín felhőben. De ne is essék túlzásba, és ne tegye fel a szkeptikusok, az örökké zsörtölődők visszataszító pápaszemét. Tárgyilagosságra törekedjék és akkor sohasem fog távolmaradni az élet valóságától.

*Soha semmin meg ne botránkozzék.* Tudnia kell, hogy az élet csatatér. Tele holttestekkel és sebesültekkel. Az elbukott, a bűnös, a tántorgó és bizonytalan lépésű legtöbbször csak az élet áldozata. Szánalomraméltó és segítség-

re szorul. *Jogunk és kötelességünk megbotránkozni a bűnön, de sohasem áldozatán: a bűnösön.* A romlás és bűn ellen elszánt és szinte kegyetlen keménységgel küzdünk. Az áldozatot, a bűnöst viszont a legmelegebb, szinte anyai szeretettel felkaroljuk. Ezen a téren a világi apostol sohasem lehet eléggé nagylelkű, széles látókörű és megértő.

A világi apostol akarjon mindig, mindenben és mindenkit megsegíteni, felemelni, Krisztus bocsánatára (a szentségek vételére) előkészíteni, a jóban megerősíteni és megszentelni. Ne zárkózzék el senki elől; ne adjon arra, amit mások mondanak, vagy tesznek; ne hagyja magát befolyásolni az úgynevezett hírnév által; és törekedjék Szent Pállal mindenkinek minden lenni. Az elbukottak és az örvény szélén állók fogják ezt legjobban meghálálni, és ez lesz apostoli munkájának egyik leghathatósabb eredménye és vigasza.

Ne álljon tehát távol az élettől és törekedjék azt tökéletesen ismerni. Legjobb megoldás: életszentség és krisztusi életalakítása által magasan az élet

fölé emelkedni és a kegyelem fennsíkjáról szemlélni mindazt, amit tudnia kell, hogy másokon is segíthessen.

* * *

*A világi apostol nemcsak önmagának gyűjti az ismeret kincseit. Gazdagodik, hogy gazdagítson, és gyarapodik, hogy gyarapítson. Adnia kell. Szinte szórnia kell az értékeket, és pedig bőségesen.*

Elsősorban másokért van és ezért köteles az arca verejtékével szerzett gazdag ismereteit és tapasztalatait gyümölcsöztetni. Erre vonatkozólag és szintén tapasztalat alapján a következő tanácsokat adhatjuk:

*Feleljen minden hozzá intézett kérdésre és álljon kivétel nélkül mindenkinek rendelkezésre.* Soha kivételt ne tegyen és soha senki elől el ne zárkózzék. Ne ismerjen fáradságot vagy kimerülést. Ismételjük, amit már mondottunk: mindenkinek mindene legyen. Ne forduljon elő, hogy a fáradság egy pillanatában éppen azt utasítja vissza, aki leginkább szorul segítségre és aki emiatt valószínűleg elvész a forgatagban.

*Beszéljen akkor is, ha nem is kérdezik.* Éreztesse hatását a környezetben és mindenütt, ahova befolyásával el tud jutni. Alkalom sok van. Az emberek gyakran beszélnek vallásról, erkölcsi kérdésekről, társadalmi problémákról és egyebekről. Kapcsolódjék bele minden felszólítás nélkül. Cáfolja meg a téves nézeteket, világosítsa fel az elfogultakat és ragyogtassa mindenütt Krisztus fényességét. Legyen bátor és leleményes. Ne ijedjen meg saját árnyékától, ne féljen a nagyszájúaktól és ne hagyja magát egyönnyen félművéltektől, — akik szeretnek mindent és mindenkit nevetségessé tenni, — „leszerelni".

*A gondjaira bízott szervezetben gondskodjék a vallásos kultúra elmélyüléséről.* Nem ártana, ha szervezeteinkben nagyobb volna a felvilágosító munka és ritkább a ragyogó teaestély. A szervezetekben főleg a belső munkára, a tagok vallásos és kulturális elmélyülésére kell fektetni a fősúlyt. Ezek betöltésüléséért minden áldozatot meg kell hozni és a legnagyobb munkától sem szabad visszariadni. Nem mondjuk,

hogy alkalomadtán nincs szükség társadalmi összejövetelekre és hasonló egyebekre. A hangsúly azonban mindig a lelki elmélyülésen, a kultúrmunkán legyen, a szervezet különben ellaposodik, társadalmi egyesületté változik át és apostoli értékét is elveszti.

* * *

*Végül még arra szeretnők felhívni a figyelmet, hogy a világi apostol honnan meritse az előző pontokban vázolt elkerülhetetlenül szükséges ismereteket?* Ezzel kapcsolatban a következő forrásokra utalunk:

*A f"forrást a vallásos irodalom: a könyvek és a folyóiratok képezik.* Büszkén állapíthatjuk meg, hogy a magyar vallásos irodalom az utolsó 20 esztendőben váratlanul fellendült. Ma már annyira vagyunk, hogy egyetlen terület sem maradt megmunkálatlanul és nincs olyan kérdés, amelyre magyar könyvekben ne kapnánk választ. Elég és megbízható forrásmunka áll tehát rendelkezésünkre.

*Ami az anyagi megoldást illeti,* jobb-

nak találjuk, ha, tekintettel a mai szűkös viszonyokra, *ne egyesek szerezzenek be könyvtárakat, hanem a szervezet könyvállományát gyarapítsák*, hogy necsak egy személynek legyen alkalma művelődni, hanem mindenki hozzájusson a forráshoz. Egészítsük ki tudásunkat, amennyiben tanulmányi és egyéb képességeink megengedik, megfelelő bölcseleti és lélektani tanulmánnyal, hogy vallásos ismeretünket kibővítsük és azoknak is irányt tudjunk mutatni, akik hasonló igényekkel fordulnak hozzánk.

*Figyelemmel kell kísérni az ellentábor, a többi világnézetek irodalmát és sajtóját.* Nem szabad egyoldalúnak lenni és ezen kötelesség elől elzárkózni. Tudnunk kell, hogy mit gondolnak, mondanak és írnak rólunk, hogy kellő időben és formában feleljünk és védekezzünk.

*Feltétlenül szükségesnek tartjuk a vezető és apostolképző kurzusok megszervezését.* Erről is gondoskodni kell. A kurzusokon alapos munkát végezzünk. Gondoskodjunk szakképzett előadókról, vezetőkről és arról is, hogy az

érdekeltek, a felvilágosításra szorulók kellő számban jöjjenek.

Ezzel kapcsolatosan semmiféle anyagi áldozattól sem szabad visszariadni. A szerénvebb körülménvek között élő tagoknak a szervezet útján tegyük lehetővé a részvételt.

*Végül ne feledkezzünk meg a lelkigyakorlatok jelentőségéről sem.* Végezzünk és végeztessünk lelkigyakorlatokat abban a meggyőződésben, hogy lelki felújulásra, benső átalakulásra, új tűzre és lendületre mindannyiunknak, vezetőknek és vezetetteknek szükségünk van. Erre vonatkozólag is csak azt mondhatjuk, hogy semmiféle áldozattól sem szabad visszariadni és a szerényebb körülménvek között élő tagoknak a szervezet útján kell biztosítani a lelkigyakorlatban való részvétel lehetőségét. Minél több áldozatot hozunk ezen a téren, annál termékenyebbé tesszük a lelkigyakorlatokat és annál nagyobb haszon háramlik ebből mind a vezetőkre, mind a résztvevőkre.

* * *

A világi apostolnak sokat kell magá-

val hoznia a lelkeket megszentelő munkához. Hogy mennyit, az a mondottakból tűnik ki. Most már látjuk, mily sokoldalú az apostoli munka, mennyi feltételt kell teljesíteni, míg tökéletes apostollá válunk. Akarjuk a Szociális Missziótársulatban a munkát vállalni, a feltételeket teljesíteni és kérjük az isteni Lelket, erősítsen meg kegyelmével, hogy a ránkbízottakat irányítsuk, magasbaragadjuk és előttük mindig ragyogtassuk Krisztus enyészetlen világosságát.

## 3. MINDENKINEK MINDENE

Szent Pál apostolról tudjuk, hogy mindenkinek mindene lett. Azt is tudjuk azonban róla, hogy e gyönyörű beteljesülést csakis az egyéni foglalkozás alapján érte el. A nagyon elfoglalt Apostol mindenki számára talált időt, hogy egyénileg foglalkozzék vele, leereszkedjék hozzá, alkalmazkodjék lelki alkatához (ezért mondotta és csak ő mondhatta, hogy „a görögökkel görög és a pogányokkal pogány") és mindenkihez megtalálja az utat. *A világi*

*apostolnak is hasonlóképpen kell cselekednie. Ő is csak akkor fog eredményt elérni és a lelkekre értékes befolyást gyakorolni, ha mindenkivel egyénileg foglalkozik.*

Ezt annál is inkább meg kell tennie, *mert manapság kötelességünk az úgynevezett „kollektivizmus" túltengéseit az egészséges individualizmus ápolásával sakkbantartani.* A kollektivizmus ugyanis annyira beleolvasztja az egyént a tömegbe, hogy feloldódik benne, elveszti egyéni jellegét és csak annyiban számít, amennyiben „alkatrésze" a sokaságnak. E jelenség legelső következménye, hogy az egyén mint olyan eltűnik, a cselekvés színpadáról, azt mondhatnánk, „kipusztul" a jelenkor történelméből és helyét az anonim, a névtelen tömegnek engedi át. Az egyén szerepének lefokozásával roppant sok érték megy kárba. A rövidség kedvéért itt, sajnos, nem bocsátkozhatunk részletekbe és csak arra a megjegyzésre szorítkozunk, hogy a Szentszék nem hiába emelte fel ismételten szavát, figyelmeztetett a súlyos következményekre és követelte meg az egyéniség

jogának visszaállítását és tiszteletbentartását.

A világi apostolkodás terén ezt is tekintetbe kell venni. Az egyéni foglalkozás alapján kell törekedni az egyéniség ápolására, érvényre juttatására és előmozdítására.

*A világi apostolnak ennélfogva előbb azokkal a típusokkal kell megismerkednie, amelyekkel munkája közben legtöbb dolga lesz.* Ezek a következők: a távolállók, a közömbösek, a bűnözők, a bonyolultak, a politikai szenvedély rabjai és a buzgók.

A *távolállók* az első típus. A világi apostol természetesen arra törekszik, hogy az egyéni foglalkozás alapján közelebb férkőzzék hozzá, felkeltse érdeklődését, magához vonzza és saját egyéniségén keresztül Krisztushoz vezesse. A távolállókra nagy gondot kell fordítani, mert Isten országa megkívánja, hogy kibővítsük a szervezetek körül alakult szűk kört, friss emberanyaggal újítsuk fel az Actio Catholica életét, és mindenekelőtt azokhoz forduljunk, akik a legnagyobb mértékben reászorulnak Krisztus világosságára.

A *közömbösök* szintén külön típust képeznek. Ezeket megtalálhatjuk a szervezeteken kívül és belül. A szerveteken kívül állókról épp az imént beszéltünk. A szervezeteken belül található közömbösök lanyhaságát a világi apostolnak kell leküzdenie. Ez feltétlen szükséges, mert a lanyhák részben megterheltetést, részben pedig veszedelmet jelentenek a szervezetek benső életében. Megterheltetést: mert ahelyett, hogy előmozdítanák a közös érdekeket, csak akadályozzák azokat. Veszedelmet: mert sok esetben másokat is magukkal rántanak. A közömbösök és elfásultak lanyhaságát a világi apostol csakis saját lelki üdesége, ruganyossága és izzó meggyőződése segítségével tudja leküzdeni. Ehhez természetesen megkívántatik, hogy mindenkivel, legyen ez bármennyire időt rabló és nehéz munka, egyénileg foglalkozzék.

A *bűnözők* típusa szintén sok gondot okoz a világi apostolnak. Erre vonatkozólag annyi és annyira sokféle a mondanivaló, hogy köteteket lehetne írni. Itt, a szűk keretre való tekintettel csak

arra a megjegyzésre szorítkozunk, hogy sohasem szabad előlük elzárkózni, szenvedélyeik, a bűnhöz-kötöttségük és akaratgyengeségük felett megbotránkozni. Ellenkezőleg! Le kell ereszkedni hozzájuk és a megértő, megbocsátó szeretet érveivel kell őket jobb belátásra bírni és Krisztus komoly követésére késztetni.

Az úgynevezett *bonyolultak*, a lelki problémákat betegesen halmozók és ebben az állapotban tetszelgők típusa okozza tapasztalat szerint a legtöbb bajt. Itt csak a türelem segít. Türelemmel és kitartással kell addig foglalkozni velük, amíg sikerül őket meggyőzni a krisztusi élet egyszerűségének szépségéről és az ú. n. „bonyolultakat" leegyszerűsíteni a krisztusi erkölcs által megkívánt formára. A fő az, hogy a világi apostol ne veszítse el kedvét, türelmes legyen és ne éreztesse velük mennyire alaptalan és lehetetlen magatartásuk.

A *politikai szenvedélyek rabjai* is nagyon sok gondot okoznak. Gyakran találkozunk velük manapság. Előítéletek, heves türelmetlenség, észérvek és té-

nyek elől való elzárkózottság jellemzi őket. Egyoldalúak és mindent csak a politikai felfogásuk szemüvegén keresztül látnak. A világi apostolnak ügyesen és tapintattal össze kell törnie e színes szemüveget és az elfogultakat meg kell tanítani tárgyilagos józansággal ítélni meg mindent és szemüveg nélkül szemlélni az életet. Figyelmeztetjük az apostolokat (vezetőket), hogy ezzel a típussal szemben nagy és fegyelmezett higgadtságra van szükség. Sohase hagyjuk magunkat elragadtatni szenvedélyük által és ne beszéljünk az általuk használt hangnemben. Mindig a józan tárgyilagosság alapján álljunk, és a tények és valóságok hideg, észhez szóló és meggyőző érveivel dolgozzunk.

A legtöbb örömet a *buzgók* típusa okozza. Ezek már útban vannak a beteljesülés felé. Ne gondoljuk azonban, hogy nem szorulnak segítségre. Őket is buzdítani és serkenteni kell, hogy folyton feszültségben legyenek, ne veszítsék el lendületüket és mindig merészebb ívben emelkedjenek magasba.

A mondottakból kitűnik, hogy annak,

aki mindenkinek mindene akar lenni, sokoldalúvá kell válnia, különben nem felel meg a különböző típusok igényeinek és nem tud hasznos munkát végezni.

Sokoldalúvá válik és minden szempontból megüti az apostoli eszmény mértékét, ha lelket-mentő cselekvésében a mondottakon kívül és általában minden típussal szemben a következő, a tapasztalat tanúsága szerint bevált módszert alkalmazza:

a) *Szeretni a vezetettet* és éreztetni vele, hogy szereti őt. A világi apostolnak tisztában kell lenni azzal az igazsággal, hogy a szeretet minden lelki kapcsolat alapja. Arról pedig már régen meggyőződhetett, hogy bensőséges lelki kapcsolat, egymáshoz közeledés, egy és ugyanazon síkon mozgás nélkül lehetetlen apostoli munkát végezni és a reánkbízottakat Krisztushoz vezetni. Nem szorul bővebb magyarázatra, hogy e szeretetnek is egyéninek kell lennie. Általános vonatkozású, minden egyéni motívumot nélkülöző apostoli szeretet alapnak, kiindulópontnak nagyon jó, de az egyének „kezelésében" nem vá-

lik be. A vezetettnek éreznie kell, hogy *őt* szeretjük. Az *ő* javát akarjuk, Az *ő* egyéniségének kibontakozásán fáradozunk és az *ő* egyéni boldogulását kívánjuk.

b) *Beleilleszkedni a vezetett lelkivilágába.* Az ő szemével nézni az életet, hogy sikerüljön megértenünk problémáit és tárgyilagosan felbecsülnünk nehézségeit. Ha nem így cselekszünk, távolmaradunk a vezetettől és szavaink úgy hatnak rá, mintha egy másik világból beszélnénk hozzá. A legegyszerűbb dolgokat sem érti meg és még az is felfoghatatlan számára, hogy miért nem értjük meg őt. A beleilleszkedés hiányában nem értik meg egymást és nem találják meg a szükséges közös alapot.

c) *Kiszabadítani a vezetettet az egyéni meglátás és éppenséggel nem tárgyilagos felfogás szűk kereteiből* szintén a világi apostol feladata. Nincs sok értelme annak, hogy beleilleszkedjünk a gondjainkra bízottak lelkivilágába és ott sok mindent megértsünk, ha hiányzik belőlünk az erő és nem tudjuk őket kiszabadítani a szubjektív és a

valóságtól eltérő felfogások útvesztőjéből. A világi apostol erősen kifejlett egyéniségével, tisztánlátásával, józan tárgyilagosságával és izzó meggyőződésével ezt könnyen megteheti. Kell, hogy meggyőzően hasson a vezetettre és magával ragadja őt az objektív meglátás fennsíkjára. Amíg ez nem sikerül, addig csak fél munkát végez, nem beszélhet eredményről és nem építhet tovább.

d) *A következő cél: rávezetni az egyéni kapcsolatokra Krisztus és a vezetett között.* Kell, hogy a vezetett érezze és élje, mennyire közel áll hozzá Krisztus, mily sokat foglalkozik vele és mennyire szoros kettőjük között az összetartozás.

e) *Megtanítani arra, hogy a vezetett Krisztus fennkölt példáját összehasonlítsa saját gyarlóságával.* Erre azért van szükség, hogy világosan lássa a különbséget, rájöjjön a hiányokra, megismerkedjék gyarlóságával, megállapítsa fogyatkozásait és tiszta képet alkosson magának lelki helyzetéről. A világi apostol, aki szemeit az elmélkedés tüzében élesítette és akinek már

nagy gyakorlata van ezekben a dolgokban, fölöttébb segítségére lehet a gondjaira bízottaknak és nagy mértékben elősegítheti bennük a szükséges önismeret kifejlődését. Serkenteni kell továbbá, hogy az előbbi módon szerzett önismeretből levonják a gyakorlati következtetést és mindazt megtegyék, ami a hiányok eltüntetéséhez szükséges. Erre nagy súlyt kell fektetni, mert a gyakorlati következtetés keresztülvitelétől függ nagyobbrészt az egyéni kibontakozás, ami minden apostoli munka főcélja.

Lehetetlen minden eshetőséget előrelátni. Előfordulhatnak oly esetek, amelyek az imént vázolt módszeren kívül még más segítőeszközt is megkívánnak. Ezekkel itt természetesen nem foglalkozhatunk és csak annyit mondunk, hogy a világi apostol ilyenkor a Szentlélekhez fordul megvilágosításért és lelki vezetője tanácsát is kikéri, hogy e kettős segítséggel rájöjjön a különös esetben alkalmazandó módszerre és megtalálja a kielégítő megoldást.

A fő az, hogy akarjon célt érni és eredményes munkát végezni. A többit

nyugodtan Istenre bízhatja, Aki az akaraton kívül, — mint Szent Pál mondja, — a beteljesülést is megadja.

* * *

A gondjainkra bízottakkal való egyéni foglalkozás a szó teljes értelmében építőmunka. Büszkék lehetünk erre a teljesítményre és annak tudatában tevékenykedhetünk mint világi apostolok, hogy a gondjainkra bízottakban, a vezetettekben megannyi katedrálist emelünk Krisztusnak és Akit Ő küldött, az isteni Léleknek.

IV. FEJEZET

# Az apostolok királynője

A történelem ismerői csodálattal hajolnak meg Isten Anyja és a fiatal Egyház között fennálló bensőséges kapcsolat előtt. Igazuk van, mert vonzó, tartalmas és tanulságos kép tárul fel előttünk. A Szeplőtelen Szűz, aki éber szeretettel őrködik szentséges Fia öröksége, a fiatal Egyház fölött, és mint elismert és hódolattal tisztelt királynő befolyásolja és szinte irányítja Krisztus alapítását (átvitt értelemben).

E bensőséges kapcsolat megindokolt. Elsősorban Isten szent Anyja egyedülálló méltóságában gyökerezik. Az apostolok és tanítványok világos fogalmat alkottak maguknak erről és tisztában voltak vele, hogy a kiválasztás kegyelme mily magasra emelte Krisztus szentséges Anyját. Szemtanúi voltak annak idején

a Megváltó és Isten Anyja között fennálló kapcsolatnak és látták, hogy Krisztus mily tiszteletteljes szeretettel bánt szentséges anyjával és mennyire megbecsülte őt. Most, midőn a Megváltó eltávozott tőlünk és visszatért mennyei Atyjához, örökségbe kapott kötelességüknek vették hasonlóképpen cselekedni. Krisztus Anyja méltósága előtt korlátlan hódolattal meghajolni és őt a legnagyobb szeretettel körülvenni. Szerették, tisztelték őt és példát vettek róla. Nehéz ügyekben — egyesek legalább úgy állítják — hozzá fordultak tanácsért és vele beszélték meg ügyesbajos dolgaikat.

E bensőséges kapcsolatot még mélyebbé tette az a körülmény, hogy az apostolok és a tanítványok, egyszóval a fiatal Egyház, mély viszontszeretetre talált Isten Anyjában. A Szentséges Szűz — ezt minden további nélkül feltehetjük róla — a Szentlélek sugallata alapján isteni Fia életének misztikus folytatását látta az Egyházban és benne végső elemzésben isteni Fiát szerette. Mondanunk sem kell, hogy e szeretet mély, önzetlen és áldozatkész volt.

Nem csodálkozhatunk tehát azon, hogy bensőségessé, tüzessé és elevenné tette a kapcsolatot Isten Anyja és a misztikus Krisztustest, az Egyház között.

Az apostolok és tanítványok világos fogalmat alkottak maguknak az Istenanya közbenjáró hatalmáról. Elég példáját látták ennek Krisztus életében és amit esetleg akkor nem értettek meg, az most vált világossá előttük, mikor a Szentlélek leszállott reájuk és mindenre megtanította őket. Tudták tehát, hogy a fiatal Egyháznak szüksége van Isten Anyja kegyelemközvetítő pártfogására és közbenjárására. Azt is tudták hogy Krisztus anyja mily nagy mértékben emeli fel szavát az Egyház érdekében Istennél s hogy ez mily természetfeletti meggazdagodást és kegyelmi bőséget jelent.

Mindez és sok egyéb, amire a rövidség kedvéért nem térhetünk ki, tüzessé és bensőségessé tette a kapcsolatot az Egyház és Isten Anyja között. Ezért nevezzük Őt az Apostolok Királynőjének.

E kapcsolat Isten Anyja mennybemenetelével nem szűnt meg, csak meg-

változott. A Szentséges Szűz tovább folytatta, amit megkezdett és mindenkor az Egyház védelmezőjének, az apostolok királynőjének bizonvult. Maga az Egyház is mindig jobban felismerte Isten Anyja pártfogásának, kegyelem-közvetítő szavának jelentőségét. Ennélfogva Isten Anyja és az Egvház között fennálló viszony fokozatosan kikristályosodott, kifínomodott és tökéletesedett. A gyakorlati következmény nem maradt el. Az Egyház és nagvjai az apostolok példáját követve mindig az Istenanya pártfogásához fordultak, valahányszor nagy apostoli feladatok megoldásáról. lelki érdekek előmozdításáról és fontos apostoli célok eléréséről volt szó. A történelem bizonvítja, hogy Isten Anyja fontos és mellőzhetetlen tényezőjévé vált az apostoli munkának.

Ebből nekünk is le kell vonni a gyakorlati következtetést, amit — mindent összefoglalva — hármas vonatkozásban teszünk.

* * *

*Mint világi apostoloknak elsősorban Mária-tisztelőknek kell lennünk.* Nem

kérhetjük a Szentséges Szűz pártfogását a reánk bízott lelkek érdekében és nem fordulhatunk hozzá apostoli munkánk gondjaival, ha jó-magunk távol állunk tőle és nem ápoljuk kultuszát. Előbb meg kell teremteni vele a kapcsolatot. Közeledni kell hozzá és csak azután van jogunk segítségét kérni, és csak ezen feltétel mellett bízhatjuk reá apostoli gondjainkat.

Mária-tiszteletünket azzal alapozzuk meg, hogy a szó legkomolyabb értelmében *követjük példáját* és törekszünk visszfénye lenni nemes életalakításának. Ne feledjük, hogy e példája gyakorlati követése a Mária-kultusz alapja és lényege. Minden egyéb másodrendű kérdés és csak akkor jogosult, ha ezt az első feltételt teljesítettük.

Miután ezt megtettük, bizalmasan fordulunk hozzá és *kérjük segítségét.* Ez Mária-kultuszunk második követelménye. Segítségét kettős értelemben kérjük. Elsősorban önmegszentelődésünkre vonatkozólag, amennyiben azzal a kérelemmel fordulunk hozzá, hogy legyen segítségünkre életünk alakításában, példája követésében, lelkünk

megszentelésében. Másodsorban pedig arra kérjük, áldja meg apostoli munkánkat, világosítson meg az általa közvetített kegyelemmel és tanítson meg a lelkekért az apostolok példája szerint dolgozni, hogy tényleg hasznára váljunk a misztikus Krisztustestnek és a reánk bízott lelkeknek.

Mélyítsük el lelkünkben az Istenanya kultuszát. Összpontosítsuk minden törekvésünket abban, hogy a Szentséges Szűz méltó gyermeke akarunk lenni. Ezzel már közelebb jutottunk apostoli célunkhoz és lényegesen megkönnyítettük munkánkat.

* * *

Apostoli munkánkat is Isten Szent Anyja kultuszával egészítjük ki. Tesszük ezt abban a meggyőződésben, hogy az apostoli kezdeményezés, amelyből hiányzik Isten Anyja kultuszának motívuma, eleve terméketlenségre van ítélve. Tudnunk kell, hogy a szentséges Szűz, akit kegyelmet osztó Istenanyának is nevezünk, istenközelsége és méltósága révén mélyen beleszól az emberi életbe. Minden kegyelem —

tanítja a hittudósok többsége — az ő kezén megy keresztül. Már Dante is azt mondja róla, hogy aki kegyelmet akar és őt elkerüli, olyan mint a madár, amely szárny nélkül próbál repülni. Be kell tehát látnunk, hogy az apostoli munka, amely lényegénél fogva a kegyelem áttüzesítő és átváltoztató erejére van felépítve, az Istenanya kegyelmet közvetítő pártfogása nélkül elgondolhatatlan.

A Mária-kultuszt azzal kapcsoljuk bele apostoli munkánkba, hogy a reánkbízott lelkeket elsősorban Isten Anyjához és őrajta keresztül Krisztushoz vezetjük. Megmagyarázzuk nekik a Szentséges Szűz egyéniségének minden szépségét és gazdagságát, kegyelemközvetítő szerepének jelentőségét és reámutatunk a benne rejlő értékekre. Bebizonyítjuk nekik, hogy milyen szép és kielégítő az ő példájának követése és mennyire megfelel lelkünk legnemesebb ambiciójának. Nem nehéz feladat Isten Anyját a reánk bízottakkal megszerettetni. Ezáltal már is nyert ügyünk van, mert a Szentséges Szűz egyéniségén keresztül önkéntelenül

Krisztushoz, isteni Fiához jutunk. Hiszen mindig úgy volt, hogy aki az Istenanyát követte, az Krisztus követésének útjára lépett.

Apostoli munkánkban tehát nagy gondot kell fordítanunk arra, hogy a reánk bízottaknak elsősorban édesanyát adjunk, amennyiben a Szentséges Szűzhöz vezetjük őket, mert csakis Ő általa találjuk meg a Fiút és a Fiún keresztül az Atyát.

* * *

Ismételjük: az apostoli munkában nem lehet mellőzni Krisztus Anyját. Minden tevékenységünk meddő és eredménytelen marad addig, amíg a kegyelmet osztó Szent Szűz bele nem kapcsolódik munkánkba és nem termékenyíti meg fáradozásunkat.

*Mint világi apostolok vigyünk mária-lelkületet az apostoli munkába és tanuljuk meg Krisztus Anyjától a lelkeket önzetlenül szeretni, érettük üdvösségükért önfeledten szenvedni, mert csak így biztosítjuk a sikert és válunk a reánk bízott lelkek üdvösségére.*

* * *

# VÉGSZÓ

*Krisztus folyton útban van, hogy megváltsa a lelkeket. Minket is meghívott, magával vitt az útra és megbízott, hogy résztvegyünk munkájában.*

*Ezt azáltal tesszük, hogy mint világi apostolok előbb egyengetjük, előkészítjük az utat és azután Krisztushoz vezetjük a lelkeket.*

*Tegyük ezt abban a tudatban, hogy Krisztus munkatársai vagyunk.*

*Kis, mikroszkópikus méretű megváltók, az egyetlen Világmegváltó jóvoltából.*

*Lelkek sorsa függ tőlünk: azoké, akikhez küldettünk. Ha helyt állunk, üdvözülnek.*

*És ha nem állunk helyt?...*

*Ez nem lehetséges! Nem utasíthatjuk vissza a hivatás kegyelmét és nem engedhetjük, hogy a lelkek esztelenül vesztükbe rohanjanak.*

*Vállaljuk tehát a munkát! Legyünk apostolok a szó legkomolyabb értelmében. Lobogtassuk mint Krisztus fáklyavivői az örök igazság világosságát.*

*Folytassuk a nagy király, Szent István munkáját, dolgozzunk szellemében és építsük tovább Mária országát, Nagy-Magyarországot.*

*Nagy: mert kezdettől fogva krisztusi alapon nyugszik.*

*Magyar: mert a szentistváni eszme megtestesülése.*

*Ország: mert királya, uralkodója van; ez Krisztus, Kinek kormányzata megváltás és uralma végnélküli dicsőség.*

# Tartalomjegyzék

*Szükség van apostoli lelkekre* . . . . 7

*Általános bevezetés* . . . . . 13
Szervezetek, vezetők és vezetettek 13

I. fej. *A világi ember elhivatottsága az apostoli munkára* . . . . . 24
1. Kiválasztás Isten részéről . . . 27
2. Elfogadás a mi részünkről . . . 31
3. Az apostoli küldetés megvalósítása a mindennapi életben . . . . . 37

II. fej. *A lelkek, akikhez küldettünk* . 49
1. A lelkek válsága . . . . . 50
2. A mai ember életkörülményei . 64
3. Egyéni adottságok . . . . . 69
4. Az apostoli munka mint élethivatás 71

III. fej. *Mit hozzon magával a világi apostol* . . . . . , 77
1. A krisztusi jellemalakítás . . . 79
2. A kultúra elmélyítése . . . . . 85
3. Mindenkinek mindene . . . . . 98

IV. fej. *Az apostolok Királynője* . . . 109

*Végszó* . . . . . , , 117